

Fremsat den 24. oktober 2018 af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter

(Udvidelse af statslige myndigheders adgang til at møde i retssager ved egne ansatte, indførelse af adgang til at klage over advarsler meddelt dommere og dommerfuldmægtige, fritagelse for retsafgift i sager om medmoderskab m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 715 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 a, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) klager over advarsler meddelt efter § 48,«.

Nr. 4-7 bliver herefter nr. 5-8.

2. I § 15, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »kapitel 40,«: »varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3,«.

3. § 15, stk. 2, nr. 2 og 3, ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 2 og 3.

4. Efter § 48 indsættes:

»§ 48 a. En advarsel meddelt efter § 48, stk. 1, kan påklages til Den Særlige Klageret af den dommer, som advarslen er rettet mod. Klagen skal være indgivet inden 4 uger efter, at dommeren er blevet meddelt advarslen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Stk. 2. Klageretten anmoder vedkommende retspræsident om en skriftlig udtalelse. Herefter har dommeren lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til retspræsidentens udtalelse. Klageretten kan anmode retspræsidenten og dommeren om yderligere bemærkninger.

Stk. 3. Finder klageretten behov for det, kan der indhentes en skriftlig udtalelse fra andre. Retspræsidenten og dommeren skal i så fald have lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til udtalelsen.

Stk. 4. Når sagens beskaffenhed gør det påkrævet, træffer klageretten beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for luk-

kede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling i borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter dommeren begæring derom, kan klageretten beskikke en advokat for dommeren.

Stk. 5. Klageretten kan stadfæste, ændre eller ophæve advarslen. Klagerettens afgørelse træffes ved kendelse.

Stk. 6. Lyder klagerettens afgørelse på stadfæstelse eller ændring af advarslen, kan afgørelsen indbringes for Højesteret efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.«

5. I § 55 indsættes efter »§§ 48,«: »48 a,«.

6. § 59 ophæves.

7. I § 132 og § 136, stk. 3, ændres »nr. 5« til: »nr. 3«.

8. I § 148 a, stk. 1, 1. pkt., § 148 b, stk. 4, og § 153, stk. 2, indsættes efter »retssager«: », sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag«.

9. I § 225, stk. 1, og § 653, stk. 2, nr. 7, ændres »EF-varemærker« til: »EU-varemærker«.

10. I § 260, stk. 1, ændres »stk. 2-10« til: »stk. 2-11«.

11. I § 260, stk. 2, ændres »5, 6, 7, 9 og 10« til: »4, 6-8, 10 og 11«.

12. I § 260, stk. 3, nr. 4, indsættes efter »advokat«: »eller en statslig myndighed«.

13. I § 260 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Personer omfattet af stk. 3, nr. 4, der er ansat i en statslig myndighed, kan møde for en part i byretten, landsretten og Sø- og Handelsretten. Det er en betingelse, at den

ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2.«

Stk. 4-11 bliver herefter stk. 5-12.

14. I § 260, stk. 8, der bliver stk. 9, ændres »stk. 6 og 7« til: »stk. 7 og 8«.

15. I § 267 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »6, 7, 9 og 10« til: »7, 8, 10 og 11«, og »stk. 5« ændres til: »stk. 6«.

16. I § 316, stk. 1, 2. pkt., ændres »stk. 5« til: »stk. 6«, og »stk. 6« ændres til: »stk. 4 eller 7«.

17. § 368, stk. 5, 2. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at indlevere et svarskrift til landsretten med anmodning om sagens behandling i Højesteret inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift. Landsretten sender inden 1 uge efter modtagelse af svarskriftet sagen til Højesteret.«

18. I § 375, 2. pkt., udgår »henholdsvis udebliver fra retsmødet eller«.

19. I § 375, 3. pkt., ændres »Varslet for indkaldelsen til retsmødet eller fristen« til: »Fristen«.

20. I § 375, 4. pkt., ændres »Varslet eller fristen« til: »Fristen«.

21. § 377, stk. 2, 2. pkt., affattes således:

»Retten underretter appellanten, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt.«

22. I § 408, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »stk. 5« til: »stk. 6«, og »stk. 6« ændres til: »stk. 4 eller 7«.

23. I § 412, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Angår anmodningen et EU-varemærke eller et EF-design, finder § 225, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse, hvis anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning, jf. dog varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3.«

24. I § 510, stk. 3, ændres »stk. 4« til: »stk. 8«.

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1252 af 27. november 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1867 af 29. december 2015 og § 9 i lov nr. 670 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. § 12, stk. 1, nr. 4, affattes således:

»4) faderskab og medmoderskab,«.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2019, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af lovens § 1, nr. 6 og 17. Ministeren kan herunder fastsætte, at bestemmelserne træder i kraft på forskellige tidspunkter.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
  - 2.1. Udvidelse af adgangen til at møde i retssager ved egne ansatte
    - 2.1.1. Gældende ret
    - 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
    - 2.1.3. Den foreslåede ordning
  - 2.2. Indførelse af adgang til at klage over advarsler meddelt dommere og dommerfuldmægtige
    - 2.2.1. Gældende ret
    - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
    - 2.2.3. Den foreslåede ordning
  - 2.3. Fritagelse for retsafgift i sager om medmoderskab
    - 2.3.1. Gældende ret
    - 2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.4. Fremgangsmåden ved indbringelse for Højesteret af en ankesag vedrørende en dom fra Sø- og Handelsretten
    - 2.4.1. Gældende ret
    - 2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.5. Fremgangsmåden ved indlevering af svarskrift i ankesager
    - 2.5.1. Gældende ret
    - 2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.6. Domstolenes sagsportal og sager om forbud og påbud i borgerlige sager
    - 2.6.1. Gældende ret
    - 2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.7. Saglig kompetence i sager efter EU-varemærkeforordningen og EF-designforordningen
    - 2.7.1. Gældende ret
    - 2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.8. Rigspolitiets tolkeoversigt
    - 2.8.1. Gældende ret
    - 2.8.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer mv.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget har for det første til formål at styrke mulighederne for, at statslige myndigheder kan lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager. Det foreslås, at en ansat, der møder som rettergangsfuldmægtig for en statslig myndighed, gerne må være ansat med det særlige formål at møde i retten. Endvidere foreslås det, at når en statslig myndighed som vindende part tilkendes sagsomkostninger, kan der også tilkendes sagsomkostninger til dækning af myndighedens udgifter til bistand fra en rettergangsfuldmægtig, der er ansat hos myndigheden.

Der henvises til pkt. 2.1 nedenfor.

Lovforslaget har for det andet til formål at styrke retssikkerheden for dommere, der bliver meddelt en advarsel af retspræsidenten i medfør af retsplejelovens § 48, stk. 1. Det foreslås således at indføre adgang til, at en dommer kan klage til Den Særlige Klageret over en advarsel, som rettens præsident har meddelt.

Der henvises til pkt. 2.2 nedenfor.

Lovforslaget har for det tredje til formål at fritage sager om medmoderskab for retsafgift på samme måde som faderskabssager, jf. pkt. 2.3 nedenfor.

Lovforslaget har for det fjerde til formål at justere eller korrigere enkelte bestemmelser i retsplejeloven, så de bringes i overensstemmelse med den måde, civile retssager behandles på efter indførelsen af domstolenes sagsportal, jf. pkt. 2.4-2.6 nedenfor.

Lovforslaget har for det femte til formål at justere reglerne om Sø- og Handelsrettens kompetence til at behandle sager om forbud og påbud vedrørende EU-varemærker og EF-design, jf. pkt. 2.7 nedenfor.

Lovforslaget har endelig for det sjette til formål at ophæve reglen om, at rigspolitichefen fører en fortegnelse over tolke, jf. pkt. 2.8 nedenfor.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1. Udvidelse af adgangen til at møde i retssager ved egne ansatte

2.1.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 25 regulerer, hvem der kan repræsentere en part i en civil retssag (rettergangsfuldmægtige).

I medfør af retsplejelovens § 260, stk. 1, kan en part lade en anden møde for sig i retten efter reglerne i stk. 2-10 om rettergangsfuldmægtige.

I medfør af § 260, stk. 2, er advokater som udgangspunkt eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parter i en retssag (det såkaldte møderetsmonopol), jf. dog stk. 3, 5, 6, 7, 9 og 10.

Retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, er én af undtagelserne fra udgangspunktet om, at advokater har møderetsmonopol. I medfør af § 260, stk. 3, nr. 4, kan personer, der er ansat hos parten for et tidsrum, der ikke er kortere end 1 måned, og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige formål at møde i retten, møde på vegne af en part i en civil retssag.

Der gælder ikke krav til uddannelse eller møderet for landsret, Sø- og Handelsretten og Højesteret i forhold til rettergangsfuldmægtige omfattet af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4.

Det fremgår af retsplejelovens § 261, stk. 1, at en rettergangsfuldmægtig, der ikke er advokat, skal være over 18 år og uberygtet.

I civile retssager skal den tabende part som udgangspunkt erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, jf. retsplejelovens § 312.

I medfør af retsplejelovens § 316, stk. 1, 1. pkt., erstattes som sagsomkostninger de udgifter, der har været fornødne til sagens forsvarlige udførelse. Af bestemmelsens 2. pkt. fremgår det videre, at udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 5, erhvervs-mæssigt eller i medfør af § 260, stk. 6, repræsenterer en part, erstattes med et passende beløb, og øvrige omkostninger, der har været fornødne til sagens forsvarlige udførelse, erstattes fuldt ud.

Når en offentlig myndighed eller en privat virksomhed møder ved en ansat i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, må det på den baggrund antages, at myndigheden eller den private virksomhed derimod ikke kan få erstattet sine udgifter til bistand fra rettergangsfuldmægtigen som sagsomkostninger, eftersom den pågældende ikke er advokat.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Regeringen har besluttet at undersøge, hvordan mulighederne for, at offentlige myndigheder kan lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager, kan styrkes.

Justitsministeriet har derfor overvejet spørgsmålet om ændring af retsplejelovens regler om rettergangsfuldmægtige med henblik på at skabe bedre betingelser for at lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager. Fokus vil særligt være på statslige myndigheder, der optræder som part i en civil retssag, men der vil, hvor det er relevant, også blive taget stilling til private parters stilling. For så vidt angår kommunale og regionale myndigheder har regeringen besluttet ikke at foreslå ændringer på nuværende tidspunkt.

Retsplejerådet har afgivet en udtalelse om et udkast til lovforslag. Udtalelsen er optrykt som bilag 2 til lovforslaget. Justitsministeriets overvejelser i anledning af Retsplejerådets bemærkninger er medtaget i pkt. 2.1.2.1 og 2.1.2.2 nedenfor.

I pkt. 2.1.2.1 behandles spørgsmålet om lempelse af kriterierne for at lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager. I pkt. 2.1.2.2 behandles spørgsmålet om sagsomkostninger til dækning af udgifter til bistand fra egne ansatte.

2.1.2.1. Lempelse af kriterierne for at lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager

Retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, har – på nær sproglige opdateringer – eksisteret uændret siden retsplejelovens gennemførelse i 1916. Forarbejderne til bestemmelsen rummer ikke væsentlige bidrag til forståelsen af baggrunden for betingelserne om henholdsvis ansættelsens varighed (mindst 1 måned) og ansættelsens formål (ikke med det særlige formål at møde i retten).

Som nævnt udgør bestemmelsen i retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, en undtagelse til advokaternes møderetsmonopol. En evt. ændring af kriterierne i bestemmelsen vil derfor have betydning for rækkevidden af møderetsmonopolet og de hensyn, der ligger bag det.

Spørgsmålet om advokaternes møderetsmonopol blev berørt i forbindelse med en nyaffattelse af § 260 ved lov nr. 520 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven (Revision af regler om advokaters virksomhed). Forslaget til loven byggede på Advokatudvalgets betænkning nr. 1479/2006 om retsplejelovens regler om advokater.

Forarbejderne til den nye formulering af bestemmelsen gennemgår gældende ret for advokaters møderetsmonopol og herunder de bagvedliggende hensyn herfor, jf. pkt. 7.1.4 i lovforslag nr. L 163 af 28. februar 2007, jf. Folketingstiden-

de 2006-07, tillæg A, side 5454-5455. Her anføres det, at retsplejelovens forarbejder ikke indeholder nogen nærmere angivelse af, hvilke hensyn møderetsmonopolet hviler på.

Det anføres samtidig bl.a., at det antages, at reglerne om møderetsmonopolet er til for at sikre, at parterne får bistand under en retssag fra personer, som er uafhængige og kyndige, og som har en særlig viden om retssystemet.

Det antages endvidere, at møderetsmonopolet tillige hviler på et hensyn til domstolene, eftersom domstolene ud fra det overordnede mål om en hurtig og korrekt behandling af tvister har en væsentlig interesse i, at alle aktører i en retssag formår at bidrage aktivt til en effektivisering og koncentration af processen, herunder sikre at denne ikke forlænges unødigt.

Endelig antages det, at møderetsmonopolet hviler på mere overordnede samfundsmæssige hensyn, hvor domstolene er den sidste adgang til konfliktløsning i sager, parterne ikke har formået at løse på anden vis, og dette konfliktløsningsforum vil altid for én af parterne indebære et element af tvang. Domstolene er endvidere med til at fastlægge gældende ret, og det kan anføres, at et retssamfund i den henseende har en forpligtelse til at sikre et velfungerende domstolsvæsen, hvor alle involverede besidder et højt fagligt niveau.

Det bemærkes, at det fremgår af retsplejelovens § 122, at udøvelse af advokatvirksomhed som det klare udgangspunkt ikke kan forenes med en ansættelse ved en offentlig myndighed.

Advokatudvalget har i betænkning nr. 1479/2006 behandlet spørgsmålet om advokaters ansættelse i det offentlige tjeneste, jf. særligt betænkningens afsnit 10.1.4.

Udvalget anfører, at forbuddet mod ansættelse af advokater i offentlig ansættelse bør opretholdes, og henviser i den forbindelse til hensynet til advokaters uafhængighed af offentlige myndigheder. Udvalget peger desuden på, at Advokatrådet vil skulle føre tilsyn med, om advokater i deres offentlige ansættelse udviser en adfærd, der er i overensstemmelse med god advokatskik. Da advokaterne ville handle på vegne af den myndighed, hvor de er ansat, vil Advokatrådets påtale af en advokats adfærd tillige kunne indebære en påtale af myndighedens adfærd.

Derimod er der ikke noget til hinder for, at en privat virksomhed ansætter advokater.

Erfaringerne fra myndigheder, der efter de gældende regler i retsplejeloven har ansatte, der fører retssager på vegne af myndigheden, tyder på, at kravet i retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, om, at den ansatte ikke må være ansat med det

særlige formål at møde i retten, i praksis udgør en hindring for, at offentlige myndigheder kan benytte sig af muligheden for møde ved egne ansatte i civile retssager. Der er i den forbindelse blevet peget på mulighederne for specialisering og opbygning af proceserfaring hos de ansatte.

Justitsministeriet har på den baggrund overvejet, hvorvidt betingelsen om, at den rettergangsfuldmægtige ikke må være ansat med det særlige formål at møde i retten, kan fjernes for så vidt angår statslige myndigheder.

En fjernelse af denne betingelse vil indebære, at det i højere grad vil være muligt for den ansatte, der møder som rettergangsfuldmægtig for sin arbejdsgiver, at opbygge proceserfaring, fordi den ansatte ikke nødvendigvis også vil skulle varetage andre opgaver for arbejdsgiveren.

Det må desuden antages, at den ansatte i kraft af den tætte tilknytning til arbejdsgiveren ofte vil have en indgående specialviden om genstanden for søgsmålet og de retsregler, der knytter sig til området.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at en sådan ændring af bestemmelsen vil understøtte en række af de hensyn, der som nævnt ovenfor ligger bag advokaternes møderetsmonopol. Ansatte med stor specialviden om området og retsreglerne, der knytter sig til det, og med – potentielt – stor proceserfaring fra lignende sager for deres arbejdsgiver må således forventes at kunne bidrage positivt til en effektiv og kvalificeret behandling af sagerne ved domstolene.

Det er derfor Justitsministeriets vurdering, at betingelsen i retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, om, at rettergangsfuldmægtige ikke må være ansat med det særlige formål at møde i retten, kan fjernes for så vidt angår ansatte hos statslige myndigheder, uden at dette vil rejse principielle problemstillinger.

Som nævnt er fokus for undersøgelsen af muligheden for at lempe kriterierne for anvendelse af rettergangsfuldmægtige særligt rettet mod statslige myndigheders adgang til at møde ved egne ansatte. Justitsministeriet har dog også overvejet, hvorvidt en ændring af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, bør gælde for ansatte ved alle (offentlige og private) parter, eller om ændringen kun bør foretages for så vidt angår statslige myndigheder.

Som nævnt ovenfor har private parter – i modsætning til offentlige myndigheder – mulighed for at ansætte advokater. Offentlige og private parter er derfor efter de gældende regler ikke ligestillet i forhold til at lade sig repræsentere i civile retssager af personer, der er ansat hos parten. En advokat, der er ansat hos en (privat) part, vil således kunne give møde

for parten efter retsplejelovens § 260, stk. 2, uden hensyntagen til formålet med advokatens ansættelse hos parten.

For så vidt angår kommunale og regionale myndigheder har regeringen som nævnt besluttet ikke at foreslå ændringer på nuværende tidspunkt.

Justitsministeriet har overvejet, om udgangspunktet om, at advokater ikke må være ansat i det offentlige tjeneste, jf. retsplejelovens § 122, bør ændres. Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn til advokatens uafhængighed mv., som Advokatudvalget har peget på i betænkning nr. 479/2006, tilsiger, at udgangspunktet om, at advokater ikke må ansættes ved en offentlig myndighed, bør fastholdes.

På den baggrund og med henblik på ikke at foretage en større indskrænkning af advokaternes møderetsmonopol end nødvendigt foreslår Justitsministeriet, at betingelsen i § 260, stk. 3, nr. 4, om, at rettergangsfuldmægtige ikke må være ansat hos parten med det særlige formål at møde i retten, kun fjernes for så vidt angår personer, der er ansat hos en statslig myndighed.

Kravet om, at den ansatte skal være ansat hos parten i mindst 1 måned, jf. retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, vil gælde uændret.

Retsplejerådet har i sin udtalelse anført, at ønsket om i videre omfang end i dag at kunne møde ved egne ansatte primært er begrundet i et generelt ønske om at nedbringe offentlige myndigheders ressourceforbrug ved at føre civile retssager, herunder navnlig udgifter til honorering af ekstern advokat.

Retsplejerådet anfører, at det i sidste ende beror på vurderinger af politisk karakter, om dette hensyn skal tillægges relativt større vægt end i dag i forhold til modgående hensyn og i givet fald kun for så vidt angår offentlige myndigheder.

Retsplejerådet nævner imidlertid nogle punkter, hvor balancen i forslaget efter rådets opfattelse bør genovervejes.

Retsplejerådet anbefaler således nærmere overvejelser om at begrænse den påtænkte udvidelse af mulighederne for at møde i retten ved egne ansatte, der ikke er advokater, til visse sagstyper i byretterne. I modsat fald bør det i hvert fald overvejes at fastsætte nærmere regler om krav om møderet for landsret og Sø- og Handelsretten og helt undtage Højesteret, hvis centrale opgave er at afgøre principielle sager, der har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Retsplejerådet anbefaler endvidere, at det overvejes at stille relevante uddannelseskra­v til personer, der ansættes med det formål at møde for en offentlig myndighed i civile retssager, jf. herved den gældende ordning efter retsplejelovens § 260, stk. 7, for ansatte hos Forbrugerombudsmanden i sager, hvor Forbrugerombudsmanden er mandatar.

I forhold til det udkast til lovforslag, som Retsplejerådet har afgivet udtalelse om, er den foreslåede udvidelse af adgangen for ansatte til at møde i retten for deres arbejdsgiver blevet begrænset til statslige myndigheder.

Justitsministeriet har endvidere i lyset af Retsplejerådets udtalelse overvejet, om udvidelsen af adgangen for ansatte i statslige myndigheder til at møde i retten for deres arbejdsgiver bør begrænses til visse sagstyper i byretterne. Justitsministeriet har endvidere overvejet, om der bør indføres uddannelsesmæssige krav til de statsligt ansatte, der med forslaget får bedre muligheder for at møde på vegne af myndigheden, som de er ansat ved. Justitsministeriet har tillige overvejet, om der bør indføres krav til møderet, hvis den statsligt ansatte møder i en sag ved landsretten, Sø- og Handelsretten eller Højesteret. Som nævnt under pkt. 2.1.1 ovenfor stilles der efter gældende ret ikke krav til uddannelse eller møderet for rettergangsfuldmægtige omfattet af § 260, stk. 3, nr. 4. Enhver, der er ansat for et tidsrum på mindst 1 måned og ikke med det særlige formål at møde i retten, kan således efter de gældende regler møde i alle instanser.

Som nævnt er baggrunden for forslaget, at regeringen ønsker at styrke mulighederne for, at statslige myndigheder kan lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager.

Efter Justitsministeriets opfattelse må det forventes, at de styrkede muligheder herfor i praksis navnlig vil blive anvendt af myndigheder, der har ansatte med stor specialviden om området og retsreglerne, der knytter sig til det, og hvor sådanne ansatte med – potentielt – stor proceserfaring fra lignende sager for myndigheden må forventes at kunne bidrage positivt til en effektiv og kvalificeret behandling af sagerne ved domstolene.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det imidlertid være vanskeligt på forhånd at fastsætte eksempelvis betingelser for, hvilke typer af sager ansatte kan møde i, uden dermed at risikere at begrænse en hensigtsmæssig brug af de udvidede muligheder for, at en statslig myndighed kan møde i retten ved en af sine ansatte.

Det vil efter Justitsministeriets opfattelse også begrænse en hensigtsmæssig brug af de udvidede muligheder, hvis statsligt ansatte afskæres fra at møde for deres arbejdsgiver i landsretten, eller hvis det kræves, at den enkelte ansatte skal have opnået møderet for landsret efter reglerne herom.

Det bemærkes i den forbindelse, at der efter retsplejelovens § 260, stk. 7, gælder et krav om møderet for landsret for Forbrugerombudsmandens ansatte, når disse møder i landsretten for en part i sager, hvor Forbrugerombudsmanden optræder som mandatar, men ikke når Forbrugerombudsmandens ansatte i medfør af § 260, stk. 3, nr. 4, måtte møde i sager, hvor Forbrugerombudsmanden selv er part. Efter Justitsministeriets opfattelse er der da også væsentlig forskel på at repræsentere en anden person – i de sager, hvor Forbrugerombudsmanden optræder som mandatar, typisk en privat forbruger – og at repræsentere den statslige myndighed, som man er ansat i. Det er således efter Justitsministeriets opfattelse velbegrundet, at der kan stilles større krav til den ansatte, når den ansatte møder i retten på vegne af tredjemand, end når den ansatte møder i retten på vegne af den statslige myndighed, som den pågældende er ansat i.

Det bemærkes endvidere, at opnåelse af møderet for landsret efter retsplejelovens § 133 forudsætter, at den pågældende enten er advokat eller er autoriseret advokatfuldmægtig hos en advokat og har været i praktisk juridisk virksomhed i mindst 2 år. Eftersom udøvelse af advokatvirksomhed som udgangspunkt ikke kan forenes med en ansættelse i en offentlig myndighed jf. retsplejelovens § 122 og bemærkningerne herom ovenfor, vil et krav om møderet for landsret derfor i praksis kunne få den virkning, at kun ansatte, der forud for ansættelsen i det offentlige har opnået advokatbestalling, vil kunne få mulighed for at møde i landsretten for den statslige myndighed, hvor de er ansat.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at den foreslåede ordning ikke bør begrænses til visse sagstyper i byretten, og at der ikke bør stilles særlige krav om møderet, for at en ansat kan møde i landsretten eller Sø- og Handelsretten.

Derimod vil det efter Justitsministeriets opfattelse ikke medføre væsentlige ulemper for de statslige myndigheder, som ønsker at benytte sig af de udvidede muligheder for at møde i retten ved egne ansatte, hvis adgangen til, at myndigheden møder i retten ved en af sine ansatte kun omfatter byretten, landsretten og Sø- og Handelsretten. Der kan i den forbindelse også som anført af Retsplejerådet peges på, at Højesterets centrale opgave er at afgøre principielle sager, der har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. Når en statslig myndighed er part i en sag for Højesteret, kan det således under alle omstændigheder være naturligt at søge bistand hos en ekstern advokat, og det er da efter det oplyste også almindelig praksis i dag.

Med hensyn til uddannelseskra­v vil det efter Justitsministeriets opfattelse i en vis grad begrænse myndighedernes muligheder for at anvende de udvidede muligheder for at møde i retten ved egne ansatte, hvis der stilles krav om, at den ansatte har en juridisk bachelor- og kandidateksamen. Efter Ju-

stitsministeriets opfattelse vil det dog ikke medføre væsentlige ulemper for myndighederne, hvis der stilles et sådant krav.

Et sådant krav stilles i dag i de tilfælde, der er omfattet af retsplejelovens § 260, stk. 6 og 7, som imidlertid adskiller sig i væsentlig grad fra tilfælde, hvor en part i medfør af § 260, stk. 3, nr. 4, møder i retten ved en af sine egne ansatte. Retsplejelovens § 260, stk. 6 og 7, angår således tilfælde, hvor en ansat møder på vegne af en tredjemand, idet den pågældendes arbejdsgiver optræder som mandatar i sagen.

På den anden side er der den lighed mellem tilfælde omfattet af § 260, stk. 6 og 7, og tilfælde omfattet af den foreslåede ændrede § 260, stk. 3, nr. 4, at den ansatte kan være ansat med det særlige formål at møde i retten. Denne mulighed foreligger ikke efter den gældende bestemmelse i § 260, stk. 3, nr. 4.

Et krav om, at den ansatte har en juridisk bachelor- og kandidateksamen, giver desuden i forhold til andre uddannelser den største sikkerhed for, at den ansatte har de nødvendige faglige kvalifikationer til at møde i retten. Andre uddannelser, som indeholder juridiske elementer, eksempelvis cand.merc.jur. -uddannelsen, kan således konkret sammen sættes på en sådan måde, at den studerende har meget få juridiske fag og eventuelt slet ikke fag i procesret eller offentlig ret.

Samlet set er der efter Justitsministeriets opfattelse mest, der taler for, at en ansat i en statslig myndighed, der i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, møder i retten for myndigheden, skal have en juridisk bachelor- og kandidateksamen.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at statsligt ansattes adgang til at møde i retten for deres arbejdsgiver fremover ikke bør omfatte møde i Højesteret, og at det fremover bør være en betingelse, at den ansatte har en juridisk bachelor- og kandidateksamen.

Endvidere bemærkes, at når en statslig myndighed møder ved en af sine ansatte i en civil retssag, kan dommeren eller dommerne i sagen, hvis de finder det relevant, efter hovedforhandlingen give en tilbagemelding om den statsligt ansattes førelse af sagen.

2.1.2.2. Sagsomkostninger til dækning af udgifter til bistand fra egne ansatte

Retsplejelovens § 316 har sin oprindelse i Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene), som bl.a. blev udmøntet i lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og

forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). Retsplejerådet anfører i betænkningens kapitel 7, afsnit 2, at princippet om, at den tabende part dækker sagsomkostningerne ved sagen, er udtryk for et objektivt ansvar. Rådet anfører desuden i betænkningens kapitel 7, afsnit 4.1, at udgangspunktet for erstatning er, at der skal være lidt et tab. Dette anerkender rådet, at der i et vist omfang kan være tale om i forbindelse med offentligt ansattes udførelse af retssager, men anfører samtidig, at tabet er vanskeligt at opgøre. Rådet anfører desuden, at der kan tages højde for disse udgifter i forbindelse med tilrettelæggelsen af myndighedens almindelige driftsomkostninger.

Retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., blev i sin nuværende udformning indsat ved lov nr. 520 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven (Revision af regler om advokaters virksomhed). Ændringen var ikke med i det fremsatte lovforslag, men blev fremsat som ændringsforslag som følge af møderetsmonopolets lempelse.

For så vidt angår private parter, der repræsenterer sig selv i medfør af retsplejelovens § 259, stk. 1, antages det, at personen ikke har lidt et tab ved at udføre eget arbejde i tilknytning til retssagen. En privat part, der møder personligt, kan dog efter reglerne om sagsomkostninger få erstattet tab i forbindelse med at møde i retten, herunder positive udgifter (f.eks. til transport) og eventuel tabt arbejdsfortjeneste.

Tilsvarende antages det, at en part, der møder ved en ansat, der ikke er advokat, jf. retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, ikke efter reglerne om sagsomkostninger kan få erstattet udgifter til den ansattes løn, men alene eventuelle udgifter til den ansattes transport, forplejning og overnatning i forbindelse med at møde i retten.

Som anført ovenfor under pkt. 2.1.2.1 har private virksomheder – i modsætning til offentlige myndigheder – mulighed for at ansætte advokater. De har derfor også mulighed for at få tilkendt sagsomkostninger til dækning af udgifterne til advokatbistand, jf. retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., uanset om den pågældende advokat er ansat i virksomheden eller ej.

Offentlige myndigheder, der enten allerede i dag benytter sig af muligheden for at lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager, jf. § 260, stk. 3, nr. 4, eller overvejer at benytte sig af denne mulighed, har peget på, at det er en væsentlig hindring for den praktiske anvendelse af muligheden, at det ikke er muligt at få tilkendt sagsomkostninger for den bistand, der ydes af ansatte i myndigheden.

På den baggrund har Justitsministeriet overvejet, om bestemmelsen i retsplejelovens § 316 bør ændres, så der skabes mulighed for at få tilkendt sagsomkostninger til dækning

af udgifter til bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 3, nr. 4, har repræsenteret en part.

For så vidt angår statslige myndigheder, der lader sig repræsentere i en civil retssag ved egne ansatte som rettergangsfuldmægtige, jf. retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, kan det – som også anført af Retsplejerådet i betænkning nr. 1436/2004 – anføres, at der som udgangspunkt vil være lidt et tab for parten i form af lønudgifter mv. til den ansatte.

Efter de gældende regler vil spørgsmålet om sagsomkostninger også afhænge af, hvorvidt den statslige myndighed vælger at lade sig repræsentere ved en advokat (hvorved modparten kan blive pålagt at betale sagsomkostninger hertil) eller ved egne ansatte (hvorved modparten ikke kan blive pålagt at betale sagsomkostninger hertil). De gældende regler rummer derfor på dette punkt et element af tilfældighed i forhold til størrelsen af de pålagte sagsomkostninger for modparten til en statslig myndighed i en civil retssag.

Samlet set er det Justitsministeriets opfattelse, at det tab i form af lønudgifter mv., som en statslig myndighed har lidt ved at lade sig repræsentere ved egne ansatte i en civil retssag, bør kunne erstattes med et passende beløb som sagsomkostninger.

Justitsministeriet har overvejet, om en evt. ændring af retsplejelovens § 316 bør omfatte alle (offentlige og private) parter. Private parter har imidlertid – i modsætning til offentlige myndigheder – allerede i dag mulighed for at få tilkendt sagsomkostninger, hvis de har en advokat ansat til at føre retssager. Det er derfor Justitsministeriets opfattelse, at ændringen af lovens § 316 ikke bør omfatte private parter. Justitsministeriet har i den forbindelse også tillagt det en vis betydning, at ændringen ikke bør medføre større (indirekte) konsekvenser for advokaternes møderetsmonopol end nødvendigt i forhold til formålet.

For så vidt angår kommunale og regionale myndigheder har regeringen som nævnt besluttet ikke at foreslå ændringer på nuværende tidspunkt.

Retsplejerådet har i sin udtalelse bemærket, at det som anført i rådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III er vanskeligt at opgøre en offentlig myndigheds tab, når den møder i retten ved en af sine egne ansatte (der ikke kan være advokat), og at myndigheden kan tage hensyn til udgifterne herved i forbindelse med tilrettelæggelsen af myndighedens almindelige driftsomkostninger. Der er således efter rådets opfattelse behov for at overveje nærmere, hvordan der i givet fald kan påvises tab, der i alle tilfælde modsvarer advokatudgifter, når en offentlig myndighed møder ved egne ansatte, samt om der kan udformes vejledende takster, som på rimelig måde modsvarer reelle tab. Det er naturligvis væsentligt at undgå, at borgerne vil

kunne opleve det sådan, at førelse af retssager kan være en reel indtægtskilde for myndighederne.

Justitsministeriet har i lyset af Retsplejerådets udtalelse genovervejet spørgsmålet om sagsomkostninger, når en myndighed møder i retten ved en af sine ansatte.

Forslaget går ud på, at statslige myndigheder skal kunne tilkendes sagsomkostninger til dækning af udgifter til at anvende egne ansatte som rettergangsfuldmægtige. Der lægges i den forbindelse op til, at denne del af sagsomkostningerne – ligesom det i dag er tilfældet for udgifter til advokatbistand – skal fastsættes efter standardiserede takster, der ikke behøver at svare til tabet i den enkelte sag.

Det vil derfor teoretisk set kunne forekomme, at en myndighed i en enkeltstående sag får tilkendt et beløb til dækning af udgifter til at anvende en ansat som rettergangsfuldmægtig, der overstiger myndighedens faktiske udgifter hertil i den pågældende sag. Med det takstniveau, der lægges op til, må det imidlertid forventes at være sjældent forekommende, og gennemsnitligt kan der ikke forventes nogen overdækning.

Selv bortset herfra vil forslaget ikke kunne give et incitament til at føre sager, der ikke er sagligt belæg for at føre. Myndigheden kan få tilkendt sagsomkostninger, når myndigheden vinder retssagen, og adgangen til at få tilkendt sagsomkostninger vil derfor ikke være et incitament til at føre en retssag, som der ikke er udsigt til, at myndigheden kan vinde.

Forslaget vil derimod gøre det muligt for en statslig myndighed, der har en sagsporteføje, der gør det relevant, at afholde udgifter til at anvende egne ansatte som rettergangsfuldmægtige som alternativ til at afholde udgifter til eksterne advokater, uden at myndigheden mister adgangen til at få dækket udgifter til rettergangsfuldmægtige efter reglerne om sagsomkostninger.

Det er på denne baggrund Justitsministeriets opfattelse, at de foreslåede takster på rimelig måde vil modsvare myndighedens reelle (gennemsnitlige) tab, og at førelse af retssager ikke vil kunne blive en indtægtskilde for myndigheden.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, ændres, så betingelsen om, at rettergangsfuldmægtige ikke må være ansat hos parten med det særlige formål at møde i retten, fjernes for så vidt angår personer, der er ansat hos statslige myndigheder.

Forslaget indebærer, at persongruppen, der på vegne af en statslig myndighed, der er part i en civil retssag, kan give møde i retten, udvides til også at omfatte personer, som er ansat ved myndigheden med det særlige formål at møde i retten, hvis ansættelsens varighed ikke er kortere end 1 måned.

Ændringen har til formål at styrke adgangen for statslige myndigheder til at lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager.

Den foreslåede ændring vil medføre, at personer, der er ansat ved en statslig myndighed, vil have mulighed for i højere grad end efter de gældende regler at specialisere sig i at repræsentere myndigheden i civile retssager på myndighedens område. De pågældende ansatte vil herved i større omfang end i dag kunne opbygge proceserfaring med at føre sager på vegne af myndigheden.

I forhold til domstolene vil ændringen have den effekt, at det i højere grad end i dag bliver muligt at udnytte, at ansatte ved statslige myndigheder, der møder som rettergangsfuldmægtige for myndigheden i civile retssager, kan bidrage til en kvalificeret og effektiv behandling af sagerne i kraft af deres specialviden om området og retsreglerne, der knytter sig til det, og deres proceserfaring med at føre sager ved retten.

Det foreslås endvidere at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 260, stk. 4, med særlige regler om ansatte i statslige myndigheder, der møder i retten for myndigheden i medfør af § 260, stk. 3, nr. 4.

Det foreslås, at sådanne ansatte kan møde for myndigheden i byretten, landsretten og Sø- og Handelsretten, men ikke i Højesteret.

Det foreslås endvidere, at sådanne ansatte skal have en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, medmindre andet følger af Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., så det bliver muligt for statslige myndigheder, der har ladet sig repræsentere af egne ansatte som rettergangsfuldmægtige i civile retssager, at få tilkendt sagsomkostninger til dækning af udgifterne til denne bistand.

Den foreslåede ændring har til formål at skabe et bedre økonomisk grundlag for, at statslige myndigheder kan lade sig repræsentere i civile retssager ved egne ansatte som rettergangsfuldmægtige. Ændringen skal således ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, der har til formål at lempe betingelserne for, at

ansatte i statslige myndigheder kan repræsentere myndigheden i civile retssager som rettergangsfuldmægtige.

Ændringen vil desuden fjerne et element af tilfældighed, der efter de gældende regler er for modparten til en statslig myndighed i en civil retssag i forhold til spørgsmålet om sagsomkostninger til dækning af den bistand, som myndigheden har modtaget i forbindelse med sagen. Efter gældende ret vil modparten således kunne blive pålagt at betale sagsomkostninger, hvis myndigheden har valgt at lade sig repræsentere af en advokat, hvorimod modparten ikke vil kunne blive pålagt at betale sagsomkostninger, hvis myndigheden har valgt at lade sig repræsentere af en af sine egne ansatte.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12, 13 og 16, og bemærkningerne hertil.

2.2. Indførelse af adgang til at klage over advarsler meddelt dommere og dommerfuldmægtige

2.2.1. Gældende ret

Retsplejeloven indeholder to bestemmelser, der giver mulighed for at klage over en dommer. Det drejer sig for det første om retsplejelovens § 48 om muligheden for at klage til rettens præsident. For det andet drejer det sig om retsplejelovens § 49 om muligheden for at klage til Den Særlige Klageret. Ud over sager, der rejses ved klage fra en borger, behandler Den Særlige Klageret også klagesager, som henvises af retspræsidenten efter retsplejelovens § 48, stk. 3, og disciplinærsager over for dommere, hvor justitsministeren anmoder rigsadvokaten om at indbringe sagen for klageretten, jf. retsplejelovens § 49, stk. 2.

Reglerne om adgangen til at klage over en dommer er gjort tilsvarende anvendelige over for dommerfuldmægtige, dog således, at det er Domstolsstyrelsen, der har kompetencen til at bede rigsadvokaten indbringe en sag for Den Særlige Klageret, jf. retsplejelovens § 55.

Retspræsidentens disciplinærmyndighed over for embedets dommere fremgår af retsplejelovens § 48. Det følger således af retsplejelovens § 48, stk. 1, jf. stk. 2, at retspræsidenten kan meddele en advarsel til en dommer, som gør sig skyldig i forsømmelse eller skødesløshed i embedsførelsen, der dog ikke er af en sådan karakter, at den efter lovgivningen medfører straf, eller som i øvrigt udviser utilbørligt eller usømmeligt forhold.

Klager over retspræsidenterne for byretterne, landsretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten behandles af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, jf. retsplejelovens § 48, stk. 2.

Sager efter retsplejelovens § 48, stk. 1, kan rejses ved klage eller af retspræsidenterne af egen drift, jf. retsplejelovens § 48, stk. 3, 1. pkt. Rejses sagen ved klage, skal denne være indgivet inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen, jf. retsplejelovens § 48, stk. 3, 2. pkt.

Såfremt klagen efter sin beskaffenhed findes uegnet til afgørelse efter § 48, stk. 1, kan retspræsidenten henvise sagen til Den Særlige Klageret, jf. retsplejelovens § 48, stk. 3, 3. pkt.

Efter gældende ret er det ikke muligt for en dommer at klage over en advarsel meddelt den pågældende af rettens præsident efter retsplejelovens § 48.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Dommerforeningen har foreslået, at der indføres adgang til, at en dommer kan påklage en advarsel meddelt af en retspræsident efter retsplejelovens § 48 til Den Særlige Klageret. Dommerforeningen har anført, at en advarsel er en alvorlig sanktion for den enkelte dommer.

Dommerfuldmægtigforeningen har tilsluttet sig Dommerforeningens forslag om at indføre adgang til at klage over advarsler og har i den forbindelse bemærket, at en sådan klageadgang også bør gælde for dommerfuldmægtige.

Justitsministeriet kan tilslutte sig, at det bør være muligt for en dommer at klage over en advarsel, som den pågældende er blevet meddelt af rettens præsident efter retsplejelovens § 48, og at en sådan klageadgang også bør gælde for dommerfuldmægtige.

Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at en advarsel meddelt af rettens præsident efter omstændighederne kan få negative konsekvenser for den enkelte dommer eller dommerfuldmægtig, som den retter sig til, f.eks. i forbindelse med udnævnelser eller besættelse af bestemte stillinger, uden at den pågældende efter de gældende regler har mulighed for at anfægte retspræsidentens beslutning om at meddele en advarsel.

Justitsministeriet har overvejet, om en adgang til at klage over en advarsel meddelt af rettens præsident bør indføres i forbindelse med en generel revision af retsplejelovens § 48 og § 49. Justitsministeriet finder dog, at indførelsen af en klageadgang og den deraf følgende styrkelse af retssikkerheden for dommere ikke bør afvente en eventuel senere samlet revision af ordningen omkring disciplinærsager over for dommere.

Justitsministeriet har overvejet, om der også bør skabes en klageadgang for den, der har indgivet en klage til retspræsidenten over en dommer, hvis retspræsidenten beslutter ikke at meddele en advarsel. Imidlertid kan enhver, der anser sig krænkede ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, indgive klage herover direkte til Den Særlige Klageret i medfør af § 49, stk. 1. Det er således muligt – hvis kriterierne herfor er opfyldt – at indgive klage for samme forhold til henholdsvis rettens præsident efter retsplejelovens § 48 og Den Særlige Klageret efter lovens § 49. For begge klagemuligheder gælder der en klagefrist på 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Den Særlige Klageret kan dog – i forhold til en klage efter retsplejelovens § 49 – se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Samlet set vurderer Justitsministeriet derfor, at der ikke er behov for en yderligere klagemulighed for klageren i tilfælde, hvor retspræsidenten beslutter ikke at meddele en advarsel efter retsplejelovens § 48.

Retsplejerådet har afgivet en udtalelse om et udkast til lovforslag. Udtalelsen er optrykt som bilag 3 til lovforslaget.

Det fremgår af udtalelsen, at det efter Retsplejerådets opfattelse ikke giver anledning til bemærkninger af retsplejemæssig karakter at indføre en mulighed for, at dommere og dommerfuldmægtige kan indbringe advarsler meddelt af retspræsidenten efter retsplejelovens § 48 for Den Særlige Klageret.

Retsplejerådet bemærker samtidig, at der synes at være behov for generelt at overveje samspillet mellem retsplejelovens § 48 og § 49, herunder i lyset af den dobbeltkompetence, som reglerne indebærer, og anbefaler, at der snarest muligt tages initiativ til en mere samlet reform af retsplejelovens §§ 48-49, når den foreslåede klageadgang vedrørende advarsler i givet fald er gennemført.

Justitsministeriet er enig med Retsplejerådet i, at der er grundlag for på et senere tidspunkt at overveje en mere samlet reform af retsplejelovens §§ 48-49, og Justitsministeriet agter at anmode Retsplejerådet om at behandle dette spørgsmål, når rådets øvrige opgaver giver mulighed for det.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget indføres der en ny bestemmelse i retsplejelovens § 48 a, stk. 1, 1. pkt., hvorefter en advarsel meddelt efter § 48, stk. 1, kan påklages til Den Særlige Klageret af den dommer, som advarslen er rettet imod.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at styrke retssikkerheden for dommere, der bliver meddelt en advarsel af

retspræsidenten i medfør af lovens § 48, stk. 1. I et tilfælde, hvor der er klaget over en dommer, og hvor retspræsidenten beslutter ikke at meddele en advarsel, giver bestemmelsen således ikke mulighed for, at den, som indgav klagen, kan påklage den manglende meddelelse af en advarsel til Den Særlige Klageret.

Klagen skal være indgivet inden 4 uger efter, at dommeren er blevet meddelt advarslen. Klageretten kan dog se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Formålet med fristen er at sikre, at der hurtigt kommer en afklaring af, om advarslen står ved magt eller ej, samtidig med at dommeren får passende tid til at overveje, om vedkommende ønsker at klage over advarslen.

Med lovforslaget ændres der ikke på den eksisterende ordning i retsplejelovens § 48 og § 49 omkring disciplinærsager over for dommere, herunder kompetencefordelingen mellem retspræsidenten og Den Særlige Klageret.

Den foreslåede bestemmelse i § 48 a indeholder de processuelle regler for klagerettens behandling af en klage over en advarsel. Bestemmelserne er søgt udformet, så de i vidt omfang svarer til de processuelle bestemmelser for klagerettens behandling af sager efter retsplejelovens § 49.

Den Særlige Klageret har oplyst, at adgangen i retsplejelovens § 49, stk. 3, 2. pkt., til at søge en sags sammenhæng fastslået efter reglerne i retsplejelovens kapitel 67 og 68, dvs. under politiets medvirken som ved efterforskning, ikke benyttes i praksis. Hvis der er behov for at søge fastslået, hvad der måtte være sagt eller passeret under et retsmøde, søger klageretten selv omstændighederne klarlagt dels ved henholdsvis klagerens og dommerens beskrivelse af hændelsesforløbet, dels ved at indhente en erklæring fra den eller de advokater mv., der måtte have overværet retsmødet. Det er Den Særlige Klagerets vurdering, at fremgangsmåden efter § 49, stk. 3, 2. pkt., ikke er særlig hensigtsmæssig, hverken ved behandlingen af klager over dommere eller i en proces for prøvelse af en advarsel meddelt af retspræsidenten.

Klageretten har i den forbindelse i øvrigt anført, at det normalt vil være tilstrækkeligt, at sagerne behandles på skriftligt grundlag, men at der bør være mulighed for, at sagen kan forhandles mundtligt, herunder eventuelt med advokatbeskikkelse, hvis dette konkret findes hensigtsmæssigt.

Justitsministeriet har på baggrund af klagerettens bemærkninger udformet forslaget om klagerettens sagsbehandling således, at sagsbehandlingen som udgangspunkt skal foregå på skriftligt grundlag med indhentelse af udtalelser fra retens præsident og dommeren. Endvidere er adgangen i rets-

plejelovens § 49, stk. 3, 2. pkt., til at søge en sags sammenhæng fastslået efter reglerne i retsplejelovens kapitel 67 og 68, ikke medtaget i forslaget til den nye bestemmelse i § 48 a. I stedet foreslås det, at klageretten kan indhente en udtalelse fra andre, såfremt klageretten finder behov for det.

Endvidere har Justitsministeriet på baggrund af klagerettens bemærkninger foreslået at gøre det muligt for klageretten at træffe afgørelse om, at sagsbehandlingen kan foregå mundtligt under samme betingelser, som fremgår af retsplejelovens § 49, stk. 4, 2. pkt., dvs. at sagens beskaffenhed gør det påkrævet.

I modsætning til, hvad der gælder efter § 49, stk. 4, 2. pkt., giver bestemmelsen imidlertid ikke dommeren et krav på mundtlig forhandling af sagen. Denne forskel skal ses i lyset af, at i sager, hvor der klages over en advarsel meddelt dommeren af retspræsidenten, kan klageretten alene træffe afgørelse om ophævelse, ændring eller stadfæstelse af advarslen. Dommeren kan således ikke i en sag om prøvelse af en advarsel blive pålagt de sanktioner, som fremgår af retsplejelovens § 49, stk. 6 (misbilligelse, bøde eller afsættelse).

Det foreslås, at klagerettens afgørelse træffes ved kendelse. Da klagerettens afgørelse alene går på, om advarslen skal stadfæstes, ændres eller ophæves, og da der således ikke er mulighed for at pålægge sanktioner som dem, der omtales i retsplejelovens § 49, stk. 6 (misbilligelse, bøde eller afsættelse), findes det passende, at klagerettens afgørelse træffes ved kendelse og ikke ved dom.

Lovforslaget indeholder desuden en ændring af retsplejelovens § 55, så den foreslåede bestemmelse i § 48 a også kommer til at gælde for dommerfuldmægtige mv.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, 4 og 5, og bemærkningerne hertil.

2.3. Fritagelse for retsafgift i sager om medmoderskab

2.3.1. Gældende ret

Retsafgiftslovens kapitel 1 fastsætter regler om betaling af retsafgift i borgerlige domssager.

Retsafgiften er som udgangspunkt 500 kr. med tillæg af en procentafgift i sager, der angår penge eller penges værd, jf. retsafgiftslovens § 1.

Det følger af retsafgiftslovens § 12, stk. 1, nr. 4, at sager om faderskab er afgiftsfri.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 652 af 12. juni 2013 blev der indført regler i børneloven om medmoderskab, og retsplejelovens regler om faderskabssager blev i den forbindelse udvidet til også at omfatte sager om medmoderskab.

Retsafgiftsloven blev ikke ændret i den forbindelse, og mens faderskabssager er fritaget for retsafgift, gælder dette således ikke for sager om medmoderskab.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør sager om medmoderskab imidlertid være fritaget for retsafgift på linje med faderskabssager.

På den baggrund foreslås det at ændre retsafgiftslovens § 12, stk. 1, nr. 4, så også sager om medmoderskab fritages for retsafgift.

Der henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

2.4. Fremgangsmåden ved indbringelse for Højesteret af en ankesag vedrørende en dom fra SØ- og Handelsretten

2.4.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 368, stk. 4, 1. og 2. pkt., at domme, der er afsagt af SØ- og Handelsretten, af parterne kan ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans.

Når en part anker en dom afsagt af SØ- og Handelsretten til landsret, følger det af retsplejelovens § 368, stk. 5, at andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, har krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Om den almindelige fremgangsmåde ved anke følger det af retsplejelovens § 372, stk. 2, 1. og 2. pkt., at anke sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes. Den ret, hvis dom indankes, sender inden 1 uge efter modtagelsen af anken sagens dokumenter til ankeinstansen.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 blev der indført mulighed for digital behandling af civile sager ved domstolene ved brug af en sagsportal. Loven trådte i kraft den 1. januar 2016, og domstolenes sagsportal til behandling af civile sager er nu taget i brug ved samtlige retter.

Med loven blev reglerne om anke ændret, således at anke som beskrevet ovenfor almindeligvis sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes, som herefter inden 1 uge efter modtagelsen sender sagens dokumenter til ankeinstansen. Tidligere skete anke ved indlevering af ankestævning til ankeinstansen.

I forbindelse med lovændringen blev fremgangsmåden ved indbringelse af en ankesag for Højesteret i medfør af retsplejelovens § 368, stk. 5, 2. pkt., ikke ændret tilsvarende.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør den almindelige fremgangsmåde for indbringelse af en ankesag imidlertid også anvendes i de tilfælde, hvor en sag er anket fra SØ- og Handelsretten til landsret, og en anden part i sagen ønsker at benytte sig af adgangen til at forlange, at anken behandles af Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 368, stk. 5, 2. pkt., så indbringelse for Højesteret af en ankesag vedrørende en dom fra SØ- og Handelsretten skal ske efter en fremgangsmåde, der svarer til den almindelige fremgangsmåde ved anke, jf. retsplejelovens § 372, stk. 2, 1. og 2. pkt. (der ikke foreslås ændret).

Forslaget indebærer, at indbringelse af en sådan ankesag for Højesteret skal ske ved at indlevere svarskrift til landsretten, hvori parten anmoder om, at sagen behandles i Højesteret, inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift. Landsretten sender herefter inden 1 uge efter modtagelse af svarskriftet sagen til Højesteret.

Det vil uændret være Højesteret, der herefter af egen drift påser, at betingelserne i § 368, stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt, jf. retsplejelovens § 368, stk. 6 (der ikke foreslås ændret).

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 17, og § 3, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

2.5. Fremgangsmåden ved indlevering af svarskrift i ankesager

2.5.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 372, stk. 2, 1. pkt., at ankesager sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes.

Det følger af retsplejelovens § 375, at retten lader ankestævningen forkynde for indstævnte på grundlag af de oplysninger, som ankestævningen indeholder, og pålægger indstævnte at afgive svarskrift, medmindre indstævnte alene påstår dommen stadfæstet i overensstemmelse med § 377, stk. 1. Indstævnte skal i forbindelse med forkyndelsen gøres bekendt med, at indstævnte anses for at have påstået stadfæstelse, hvis indstævnte henholdsvis udebliver fra retsmødet eller ikke rettidigt indleverer svarskrift. Varslet for indkaldelsen til retsmødet eller fristen for svarskriftets indlevering til retten skal i almindelighed være på mindst 2 uger. Varslet eller fristen, der regnes fra forkyndelsen, kan efter anmodning forlænges.

Det følger af § 377, stk. 1, at afgivelse af svarskrift er unødvendig, såfremt indstævnte påstår dommen stadfæstet og ikke under anken ønsker at påberåbe sig andre anbringender, dokumenter og lignende end dem, der var påberåbt i foregående instans.

Indstævnte anses i medfør af § 377, stk. 2, for at have påstået stadfæstelse i henhold til stk. 1, såfremt indstævnte ikke rettidigt afgiver svarskrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, jf. § 375. Har retten bestemt, at svarskrift skal afgives ved indlevering til retten, underretter denne appellen, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 blev der indført mulighed for digital behandling af civile sager ved domstolene ved brug af en sagsportal. Loven trådte i kraft den 1. januar 2016, og domstolenes sagsportal til behandling af civile sager er nu taget i brug ved samtlige retter.

Indførelsen af domstolenes sagsportal indebærer, at enhver skriftlig henvendelse om en sag som udgangspunkt skal ske på sagsportalen, jf. retsplejelovens § 148 a, stk. 1, 2. pkt.

Loven ophævede den tidligere gældende bestemmelse i § 375, 2. pkt., om muligheden for, at retten kan bestemme, at afgivelse af ankesvarskrift skal ske ved fremlæggelse i et retsmøde.

Af bemærkningerne til ændringen af § 375 fremgår følgende (jf. Folketingstidende 2015-2016, A, L 22 som fremsat, side 23):

»Lovforslaget indebærer, at et ankesvarskrift fremover skal indleveres til retten på domstolenes sagsportal. Et ankesvarskrift kan således ikke længere indleveres ved fremlæggelse i et retsmøde.«

I forbindelse med lovændringen blev resten af § 375 og § 377, stk. 2, ikke ændret tilsvarende.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det utilsigtet, at retsplejelovens § 375 stadig nævner muligheden for, at retten kan have bestemt, at ankesvarskriftet skal fremlægges i et retsmøde, og at retsplejelovens § 377, stk. 2, 2. pkt., indeholder en betingelse vedrørende rettens bestemmelse om indlevering af svarskrift til retten.

Efter ibrugtagningen af domstolenes sagsportal ved samtlige retter følger det således direkte af loven, at ankestævning i alle tilfælde skal indleveres til retten uden afholdelse af retsmøde.

På den baggrund foreslås retsplejelovens § 375 og § 377, stk. 2, ændret, således at muligheden for at indlevere et ankesvarskrift i forbindelse med et retsmøde ikke omtales i § 375, og således at betingelsen vedrørende rettens konkrete bestemmelse udgår af § 377, stk. 2.

Med forslaget bringes formuleringen af bestemmelserne i overensstemmelse med den gældende ordning for anvendelse af domstolenes sagsportal. Forslaget ændrer ikke på fremgangsmåden for indlevering af svarskrift i ankesager, som uændret vil skulle ske ved indlevering til retten på domstolenes sagsportal.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 18-21, og bemærkningerne hertil.

2.6. Domstolenes sagsportal og sager om forbud og påbud i borgerlige sager

2.6.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 148 a fastsætter regler om anvendelse af domstolenes sagsportal i civile sager. Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., at borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed.

Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen bl.a. omfatter sager om midlertidige afgørelser om forbud og påbud efter retsplejelovens kapitel 40 (jf. Folketingstidende 2015-16, A, L 22 som fremsat, side 12).

Retsplejelovens § 148 b indeholder regler om sager, der ikke behandles på domstolenes sagsportal. Bestemmelsens stk. 4 henviser ligesom § 148 a, stk. 1, til borgerlige sager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav.

Retsplejelovens § 153, stk. 2, indeholder ligeledes regler om sager, der ikke behandles på domstolenes sagsportal, og også denne bestemmelse henviser til borgerlige sager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som nævnt skal domstolenes sagsportal ifølge retsplejelovens § 148 a bl.a. anvendes i »borgerlige retssager«, hvilket ifølge forarbejderne bl.a. omfatter sager om midlertidige afgørelser om forbud og påbud efter retsplejelovens kapitel 40.

I andre bestemmelser i retsplejeloven, som fastsætter regler om borgerlige retssager, anses sager om midlertidige afgørelser om forbud og påbud efter retsplejelovens kapitel 40 imidlertid ikke terminologisk som en »retssag«. I stedet nævnes sager efter kapitel 40 særskilt, såfremt den pågældende regel skal gælde for disse sager, jf. eksempelvis retsplejelovens § 12, stk. 3, om medvirken af flere juridiske dommer og retsplejelovens § 20 om medvirken af sagkyndige dommere.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt med en større grad af ensartethed i retsplejelovens sprogbrug.

Det foreslås på den baggrund at ændre formuleringen af retsplejelovens § 148 a, således at sager om forbud og påbud i borgerlige sager nævnes særskilt ved siden af borgerlige retssager. I konsekvens heraf foreslås tilsvarende ændringer af retsplejelovens §§ 148 b og 153.

Der er tale om en ændring af sprogbrugen i lovteksten, som ikke ændrer på, i hvilke sager domstolenes sagsportal skal anvendes.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet bemærker, at retsplejeloven i flere tilfælde anvender udtrykket »borgerlige sager« i samme betydning

som udtrykket »borgerlige retssager«. Det gælder bl.a. de nævnte bestemmelser i retsplejelovens § 12, stk. 3, og § 20. I andre bestemmelser i retsplejeloven anvendes udtrykket »borgerlige sager« derimod i en bredere betydning, som indbefatter hele den civile retspleje (dvs. bl.a. også foged- og skiftesager) og ikke kun »retssager« i snævrere forstand.

Justitsministeriet har overvejet, om også denne manglende ensartethed i sprogbrugen i retsplejeloven bør korrigeres, men har ikke fundet grundlag for at medtage forslag herom i dette lovforslag. Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at der er tale om et større antal bestemmelser i retsplejeloven, hvis nærmere rækkevidde ville skulle fastlægges, før der kan tages stilling til en passende formulering af den enkelte bestemmelse. De korrektioner, der foreslås med dette lovforslag, har desuden sammenhæng med de nye regler om domstolenes sagsportal, og lovforslaget indeholder også andre justeringer, der har sammenhæng hermed, jf. ovenfor under pkt. 2.4 og 2.5.

2.7. Saglig kompetence i sager efter EU-varemærkeforordningen og EF-designforordningen

2.7.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 15, stk. 1, at Sø- og Handelsrettens domsmyndighed omfatter behandling og påkendelse i 1. instans af retssager i det omfang, som følger af retsplejelovens §§ 225 og 227.

Det følger af retsplejelovens § 225, stk. 1, at Sø- og Handelsretten har kompetence til at behandle sager om EF-varemærker (nu EU-varemærker), jf. varemærkelovens § 43 a, og sager om EF-design, jf. designlovens § 42. Det fremgår i den forbindelse af varemærkelovens § 43 a og designlovens § 42, at Sø- og Handelsretten er EU-varemærkedomstol og EF-designdomstol i 1. instans.

Det følger af retsplejelovens § 225, stk. 2 og 3, at medmindre parterne har aftalt andet, kan Sø- og Handelsretten endvidere behandle bl.a. sager, hvor anvendelsen af varemærkeloven eller designloven har væsentlig betydning, jf. stk. 2, nr. 4.

Retsplejelovens § 227 angår sager af principiel karakter om ansættelsesforhold eller ophavsret.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 15, stk. 2, at nogle yderligere sager hører til Sø- og Handelsrettens virke-kreds. Det drejer sig bl.a. om midlertidige afgørelser om forbud eller påbud i det omfang, som følger af retsplejelovens kapitel 40 (§ 15, stk. 2, nr. 1), og om midlertidige afgørelser om forbud eller påbud om EF-varemærker, jf. varemærkelo-

vens §§ 43 c og 43 d, og om EF-design, jf. designlovens § 43 (§ 15, stk. 2, nr. 2 og 3).

Det følger af retsplejelovens § 412 i lovens kapitel 40, at anmodninger om midlertidige forbud eller påbud indgives til eller henvises til en ret, der har saglig kompetence efter retsplejelovens § 224, § 225 eller § 227. Efter § 224 behandles sagen ved byret, medmindre andet er bestemt i retsplejeloven eller anden lov.

Endelig fremgår det af varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3, at midlertidige afgørelser om EU-varemærker og EF-design, der skal have virkning på enhver medlemsstats område, meddeles af Sø- og Handelsretten. Midlertidige afgørelser om EU-varemærker og EF-design, der ikke skal have virkning på enhver medlemsstats område, meddeles derimod ifølge varemærkelovens § 42 b og designlovens § 43, stk. 1, af byretten eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens kapitel 40.

Samlet set indebærer disse regler, at midlertidige afgørelser om EU-varemærker og EF-design, der ikke skal have virkning på enhver medlemsstats område, i almindelighed vil høre under byretten. Det fremgår således af såvel retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 1, som varemærkeloven og designloven, at Sø- og Handelsretten har kompetence i det omfang, som følger af retsplejelovens kapitel 40. Retsplejelovens kapitel 40 henviser på sin side i § 412 til §§ 224, 225 og 227. § 224 angiver som nævnt, at udgangspunktet er, at sager behandles ved byretten. § 225, stk. 1, angår de sager, der efter EU-reglerne skal behandles ved en EU-varemærkedomstol henholdsvis en EF-designdomstol, hvilket ikke omfatter midlertidige afgørelser, der ikke skal have virkning på enhver medlemsstats område. § 225, stk. 2, nævner bl.a. sager, hvor varemærkeloven eller designloven har væsentlig betydning, men disse love vil ofte ikke have væsentlig betydning i sager om midlertidige afgørelser om EU-varemærker og EF-design. § 225, stk. 3, henviser til § 225, stk. 2, og § 227 angår som nævnt andre typer af sager.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Retsplejelovens regler om midlertidige afgørelser om forbud og påbud, jf. retsplejelovens kapitel 40, blev indført i 2013 som erstatning for de tidligere gældende regler om fagedforbud, der samtidig blev ophævet. Der henvises til lov nr. 1387 af 23. december 2012 om ændring af retsplejeloven, lov om retsafgifter, designloven, varemærkeloven, markedsføringsloven og lov om forbud til beskyttelse af forbrugernes interesser (Midlertidige afgørelser om forbud og påbud), der trådte i kraft den 1. juli 2013.

Før den 1. juli 2013 havde Sø- og Handelsretten alene kompetence til at nedlægge fagedforbud vedrørende EF-vare-

mærker og EF-design, og alene i det omfang forbuddet skulle have virkning på enhver medlemsstats område. Henlæggelsen af kompetencen til Sø- og Handelsretten havde sammenhæng med kompetencereglerne om foreløbige foranstaltninger i EF-varemærkeforordningen og EF-designforordningen.

Ved lovændringen pr. 1. juli 2013 fik Sø- og Handelsretten herudover kompetence til at behandle anmodninger om meddelelse af forbud eller påbud, i det omfang en sådan sag ifølge reglerne i retsplejelovens §§ 225 og 227 hører under Sø- og Handelsretten.

Dette skete ved at indsætte et nyt § 15, stk. 2, nr. 1, der henviser til kapitel 40, der samtidig blev indsat, og som på sin side i § 412 henviser til bl.a. §§ 225 og 227.

Det ses ikke at være tilsigtet, at Sø- og Handelsretten i sager om forbud eller påbud om EU-varemærker og EF-design, der ikke skal have virkning på enhver medlemsstats område, ikke blev tillagt kompetence i samme omfang som i tilsvarende sager om nationale varemærker og design.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt, at anmodninger om forbud eller påbud om EU-varemærker og EF-design efter varemærkelovens § 43 b, stk. 1, eller designlovens § 43, stk. 1, der ikke skal have virkning på enhver medlemsstats område, kan behandles ved Sø- og Handelsretten, hvis anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning.

Det foreslås på denne baggrund at ændre retsplejelovens § 412, stk. 1, om bl.a. retternes saglige kompetence i sager om forbud og påbud, således at medmindre parterne har aftalt andet, kan en anmodning om forbud eller påbud efter retsplejelovens kapitel 40 endvidere indgives til Sø- og Handelsretten, hvis den vedrører et EU-varemærke eller EF-design og anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 23, og bemærkningerne hertil.

2.8. Rigspolitiets tolkeoversigt

2.8.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 59 indeholder regler om Rigspolitiets tolkeoversigt.

Det fremgår af § 59, 1. pkt., at rigspolitichefen fører en fortegnelse over tolke.

Det fremgår af § 59, 2. og 3. pkt., at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom, og at det i reglerne kan fastsættes, at afgørelser, der træffes efter reglerne, ikke kan påklages.

Bemyndigelsen i § 59, 2. og 3. pkt., er udnyttet til at udstede bekendtgørelse nr. 571 af 28. maj 2008 om Rigspolitiets tolkeoversigt.

Bekendtgørelsen indeholder regler om tolkeoversigtens indhold og anvendelse, optagelse på tolkeoversigten, tolkens funktion, inhabilitet og tavshedspligt, indberetning og sletning af tolke fra tolkeoversigten og om, at afgørelser efter bekendtgørelsen ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 2, at Rigspolitiet stiller tolkeoversigten til rådighed for institutionerne inden for Justitsministeriets område, og at anvendelse af tolkeoversigten ikke er bindende for institutionerne.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 3, at optagelse af en person på Rigspolitiets tolkeoversigt ikke indebærer en ansættelse af personen. Personen er ikke forpligtet til at påtage sig bestemte tolkeopgaver, og personen har ikke et krav på at blive anvendt som tolk inden for Justitsministeriets område.

Rigspolitiets tolkeoversigt anvendes på Justitsministeriets område af domstolene, politiet, anklagemyndigheden og kriminalforsorgen.

Det følger af udlændingelovens § 46 f, at udlændinge- og integrationsministeren kan fastsætte regler om krav til tolke, der anvendes af myndigheder på Udlændinge- og Integrationsministeriets område.

I medfør af § 46 f i udlændingeloven er der i bekendtgørelse nr. 393 af 4. maj 2009 om krav til tolke, der anvendes af myndigheder på Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations område, fastsat regler om anvendelse af tolke, der er optaget på Rigspolitiets tolkeoversigt.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Tolkebistand anvendes i vidt omfang af politiet og domstolene f.eks. ved afhøring af personer, der ikke behersker dansk i tilstrækkelig grad, under efterforskning eller i retssager. Også andre myndigheder under Justitsministeriets område, f.eks. kriminalforsorgen, anvender tolkebistand. Det samme gør sig gældende for institutioner under Udlændinge- og Integrationsministeriet, hvor tolke blandt andet anvendes til asylsamtaler. Af retssikkerhedsmæssige grunde er

det væsentlig, at tolkebistanden er af høj kvalitet. De tolke, der anvendes, bør ikke blot være i besiddelse af de nødvendige sproglige færdigheder, men også have det fornødne kendskab til det danske samfund og til de pligter, der påhviler den pågældende som tolk. Endvidere bør tolkenes personlige forhold være undersøgt f.eks. med hensyn til relevante strafbare forhold.

Udvalget for analyser af tolkeområdet (Tolkeudvalget) blev nedsat i 2014 med det formål at identificere kvalitetsforbedrende tiltag og effektiviseringer på tolkeområdet indenfor Justitsministeriets og Udlændinge- og Integrationsministeriets område.

Det blev efterfølgende vurderet, at tolkeydelser som følge af ændringerne af udbudsloven, som trådte i kraft den 1. januar 2016, er fuldt udbudspligtige.

Da Tolkeudvalgets arbejde tog sit udgangspunkt i en videreførelse af den nuværende ordning, blev det besluttet at afslutte Tolkeudvalgets arbejde, og Rigspolitiet iværksatte herefter efter aftale med Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet et udbud af tolkeydelser på Justitsministeriets og Udlændinge- og Integrationsministeriets område. I udbudsprocessen har der bl.a. været fokus på at forbedre kvaliteten af tolkeydelser og sikre en effektiv administration af tolkeområdet.

Rigspolitiet har nu gennemført udbudsprocessen og har valgt en leverandør af fremmedsprogstolkning for de myndigheder, som i dag benytter Rigspolitiets tolkeoversigt.

Når den nye ordning træder i kraft, vil myndighederne få leveret tolkeydelser fra den eller de valgte leverandører, og myndighederne vil således ikke længere skulle benytte Rigspolitiets tolkeoversigt, der derfor bør afskaffes.

Det foreslås på den baggrund at ophæve retsplejelovens § 59.

Forslaget indebærer, at Rigspolitiet ikke længere vil have som en lovbestemt opgave at føre en fortegnelse over tolke. Det vil således ikke længere være en myndighedsopgave at føre en fortegnelse over tolke.

Tilvejebringelse af tolke vil fremover i stedet ske på baggrund af en kontrakt mellem Rigspolitiet på vegne af de omfattede institutioner og en eller flere leverandører. Rigspolitiet er ansvarlig for kontrakten og varetager leverandørstyring på vegne af de omfattede institutioner.

Rigspolitiet vil fremover ikke skulle træffe afgørelse om optagelse eller sletning af tolke på en liste. Leverandøren vil derimod i henhold til den indgåede kontrakt skulle stille tolke til rådighed, således at behovet for tolkning er dækket. Der vil i den forbindelse ikke være tale om, at leverandøren træffer afgørelse i forvaltningsretlig forstand.

Det foreslås, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte tidspunktet for ophævelsen af retsplejelovens § 59. Baggrunden herfor er, at retsplejelovens § 59 bør ophæves samtidig med driftsstart for rammeaftalen vedrørende fremmedsprogstolkning. Det forventes på nuværende tidspunkt, at driftsstart for rammeaftalen vedrørende fremmedsprogstolkning bliver i april 2019.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget om at udvide statslige myndigheders adgang til at møde i retssager ved egne ansatte og til at få erstattet sagsomkostninger hertil har til formål at understøtte, at statslige myndigheder, når det er relevant, kan lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager. I forhold til nu kan der således blive tale om, at visse kategorier af sager, hvor en myndighed i dag møder ved advokat, hjemtages, således at myndigheden fremover møder ved egne ansatte. Forslaget kan således understøtte, at der sker et fald i statslige myndigheders udgifter til advokatbistand til at føre retssager.

Lovforslaget forventes i øvrigt ikke at have økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for staten, regioner eller kommuner af betydning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Forslaget om at udvide statslige myndigheders adgang til at møde i retssager ved egne ansatte og til at få erstattet sagsomkostninger hertil har til formål at understøtte, at statslige myndigheder, når det er relevant, kan lade sig repræsentere

ved egne ansatte i civile retssager. I forhold til nu kan der således blive tale om, at visse kategorier af sager, hvor en myndighed i dag møder ved advokat, hjemtages, således at myndigheden fremover møder ved egne ansatte. Forslaget kan således medføre, at advokater i færre tilfælde end i dag vil skulle repræsentere statslige myndigheder i retssager.

Lovforslaget forventes i øvrigt ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 14. august 2018 til den 11. september 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Højesteret, Den Særlige Klageret, Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Tinglysningsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Amnesty International, Dansk Erhverv, Danske Advokater, Danske Regioner, DI, Finans Danmark, Forsikring & Pension, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL og Retspolitisk Forening.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget kan understøtte, at der sker et fald i statslige myndigheders udgifter til advokatbistand til at føre retssager	Ingen af betydning
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Lovforslaget kan medføre, at advokater i færre tilfælde end i dag vil skulle repræsentere statslige myndigheder i retssager
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering /Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Til § 1

Til nr. 1 (§ 1 a, stk. 1)

§ 1 a indeholder en opregning af, hvilke sager Den Særlige Klageret behandler og påkender.

Det foreslås at tilføje som et nyt *nr. 4* i § 1 a, stk. 1, at Den Særlige Klageret behandler og påkender klager over advarsler meddelt efter § 48.

Forslaget er en følge af forslaget om at indføre adgang til at påklage advarsler meddelt af retspræsidenten til Den Særlige Klageret, jf. forslaget til retsplejelovens § 48 a (lovforslagets § 1, nr. 4).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3 (§ 15, stk. 2)

Retsplejelovens § 15, stk. 1, angiver, hvilke retssager SØ- og Handelsretten behandler og påkender.

Retsplejelovens § 15, stk. 2, opregner, hvilke sager der i øvrigt hører til SØ- og Handelsrettens virkekreds.

Retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 1-3, angår midlertidige afgørelser om forbud og påbud, jf. retsplejelovens kapitel 40.

Det foreslås at sammenskrive stk. 2, nr. 1-3, til ét nummer.

Forslaget er udtryk for en sproglig forenkling og skal også ses i sammenhæng med forslaget om, at SØ- og Handelsretten skal have kompetence i sager om midlertidige afgørelser

om forbud eller påbud, hvis EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning (jf. lovforslagets § 1, nr. 23).

Det bemærkes, at henvisningen til designlovens § 43 i det gældende § 15, stk. 2, nr. 3, med forslaget ændres til en henvisning til designlovens § 43, stk. 2 og 3. Denne ændring er udtryk for en præcisering. Designlovens § 43, stk. 1, henviser med hensyn til bl.a. saglig kompetence til retsplejelovens kapitel 40 og fraviger dermed ikke det gældende § 15, stk. 2, nr. 1. Det er derfor overflødig at nævne designlovens § 43, stk. 1, ved siden af retsplejelovens kapitel 40. Med denne præcisering bliver henvisningerne i retsplejelovens § 15, stk. 2, til varemærkeloven og designloven også mere ensartede. I det gældende § 15, stk. 2, nr. 2, henvises der således til varemærkelovens §§ 43 c og 43 d, som svarer til designlovens § 43, stk. 2 og 3, men ikke til varemærkelovens § 43 b, som svarer til designlovens § 43, stk. 1.

Forslaget om at ændre § 15, stk. 2, indebærer ikke i sig selv nogen ændring i SØ- og Handelsrettens kompetence, idet § 15, stk. 2, nr. 1, efter forslaget uændret vil henviser til retsplejelovens kapitel 40, hvori den nævnte ændring med hensyn til SØ- og Handelsrettens kompetence foreslås.

Den foreslåede ændring med hensyn til SØ- og Handelsrettens kompetence følger således af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 412 (der findes i kapitel 40) og ikke af den foreslåede sproglige forenkling og præcisering af retsplejelovens § 15, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 48 a)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 48 a om adgang til at påklage advarsler meddelt af retspræsidenten til Den Særlige Klageret.

Det følger af retsplejelovens § 48, stk. 1, at en dommer, som gør sig skyldig i forsømmelse eller skødesløshed i embedsførelsen, der dog ikke er af en sådan karakter, at den efter lovgivningen medfører straf, eller som i øvrigt udviser utilbørligt eller usømmeligt forhold, kan meddeles en advarsel.

Sager efter retsplejelovens § 48, stk. 1, behandles af rettens præsident. For så vidt angår præsidenterne for byretterne, landsretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten behandles sager efter stk. 1 dog af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, jf. retsplejelovens § 48, stk. 2.

Sager efter retsplejelovens § 48, stk. 1, kan rejses ved klage eller af retspræsidenterne af egen drift. Klage skal indgives inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Såfremt klagen efter sin beskaffenhed findes uegnet til afgørelse efter stk. 1, kan den henvises til Den Særlige Klageret, jf. retsplejelovens § 48, stk. 3.

Efter gældende ret er det ikke muligt for en dommer at klage over en advarsel meddelt den pågældende af rettens præsident efter retsplejelovens § 48.

Reglerne om Den Særlige Klagerets behandling af disciplinærsager over for dommere findes i retsplejelovens § 49.

Det følger af retsplejelovens § 49, stk. 1, at enhver, der anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra en dommers side under udøvelsen af dennes embedsvirksomhed, kan indgive klage herover til Den Særlige Klageret. Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Det følger af retsplejelovens § 49, stk. 3, at afviser Den Særlige Klageret ikke klagen straks, anmoder retten vedkommende dommer om en erklæring om det påklagede forhold. Bestrider dommeren rigtigheden af den givne fremstilling af det faktisk passerede, fastslås sagens sammenhæng efter reglerne i kapitel 67 og 68 med de fornødne lempelser, for så vidt klageretten finder det nødvendigt.

Det følger af retsplejelovens § 49, stk. 4, at parterne herefter har lejlighed til skriftligt at fremkomme med de bemærkninger, som det oplyste giver anledning til. Når den indklagede dommer fremsætter begæring herom eller sagens beskaffenhed gør det påkrævet, træffer klageretten dog beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling i borgerlige sager i 1. instans

med de fornødne lempelser. Fremsætter dommeren begæring derom, kan klageretten beskikke en advokat for dommeren. I sager efter stk. 1 kan klageretten beskikke en advokat for klageren.

Det følger af retsplejelovens § 49, stk. 7, at klageretten træffer afgørelse ved dom, der afsiges i offentligt retsmøde.

Det følger af retsplejelovens § 49, stk. 8, at lyder dommen på afsættelse, eller har der været nedlagt påstand herom, kan den indbringes for Højesteret efter reglerne om anke, i andre tilfælde efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.

Det følger af det foreslåede § 48 a, stk. 1, 1. pkt., at advarsler meddelt efter § 48, stk. 1, kan påklages til Den Særlige Klageret af den dommer, som advarslen er rettet mod.

Henvisningen til advarsler meddelt efter § 48, stk. 1, omfatter både advarsler meddelt af rettens præsident efter § 48, stk. 2, 1. pkt., og advarsler meddelt en retspræsident af præsidenten for den nærmeste overordnede ret, jf. § 48, stk. 2, 2. pkt.

Det er alene den dommer, som advarslen er rettet imod, som kan påklage advarslen til Den Særlige Klageret. I et tilfælde, hvor der er klaget over en dommer, og hvor retspræsidenten beslutter ikke at meddele en advarsel, giver bestemmelsen således ikke mulighed for, at den, som indgav klagen, kan påklage den manglende meddelelse af en advarsel til Den Særlige Klageret.

Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at den, der har klaget til retspræsidenten over en dommer, efterfølgende klager til Den Særlige Klageret over samme forhold efter reglerne i retsplejelovens § 49 (der ikke foreslås ændret). Klagen skal imidlertid som udgangspunkt indgives til Den Særlige Klageret inden 4 uger efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen, jf. § 49, stk. 1, 2. pkt.

Det følger af det foreslåede § 48 a, stk. 1, 2. pkt., at en klage efter stk. 1 skal være indgivet inden 4 uger efter, at dommeren er blevet meddelt advarslen.

Fristen begynder at løbe, når dommeren er blevet meddelt advarslen. Dette indebærer, at dommeren skal være blevet gjort bekendt med advarslen og en eventuel begrundelse for denne, før fristen begynder at løbe.

Det følger af det foreslåede § 48 a, stk. 1, 3. pkt., at klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Bestemmelsen indebærer, at klageretten efter en konkret vurdering i særlige tilfælde får mulighed for at behandle en klage over en advarsel, selv om klagen først er indgivet efter udløbet af fristen på 4 uger. Bestemmelsen vil efter klagerettens skøn kunne anvendes i tilfælde, hvor det f.eks. på grund af dommerens pludselige og alvorlige sygdom må anses for undskyldeligt, at klagen ikke er indgivet inden 4 uger efter meddelelse af advarslen.

Det følger af det foreslåede § 48 a, *stk. 2*, at klageretten anmoder vedkommende retspræsident om en skriftlig udtalelse. Herefter har dommeren lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til retspræsidentens udtalelse. Klageretten kan anmode retspræsidenten og dommeren om yderligere bemærkninger.

Bestemmelsen regulerer klagerettens oplysning af sagen. Denne sker som udgangspunkt på skriftligt grundlag med indhentelse af udtalelser fra retspræsidenten og dommeren. Efter bestemmelsen i *stk. 4* vil retten dog kunne træffe beslutning om mundtlig forhandling, jf. nedenfor.

For så vidt angår retspræsidentens udtalelse bemærkes det, at retspræsidenten efter omstændighederne vil kunne henholde sig til en skriftlig og begrundet advarsel.

Det følger af det foreslåede § 48 a, *stk. 3*, at hvis klageretten finder behov for det, kan der indhentes en udtalelse fra andre. Retspræsidenten og dommeren skal i så fald have lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til udtalelsen.

Bestemmelsen giver klageretten mulighed for at indhente udtalelser fra andre end retspræsidenten og dommeren. Sådanne udtalelser kan navnlig tænkes indhentet fra advokater og andre, som var til stede, da den hændelse, som advarslen vedrører, fandt sted. Er advarslen meddelt på baggrund af en klage, kan der indhentes en udtalelse fra klageren.

Det følger af det foreslåede § 48 a, *stk. 4*, at når sagens beskaffenhed gør det påkrævet, træffer klageretten beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling i borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter dommeren begæring derom, kan klageretten beskikke en advokat for dommeren.

Bestemmelsen giver i modsætning til retsplejelovens § 49, *stk. 4*, ikke dommeren et krav på mundtlig forhandling af sagen, men i øvrigt er betingelserne for, hvornår klageretten kan træffe afgørelse om mundtlig forhandling, de samme som efter § 49, *stk. 4*.

Det følger af det foreslåede § 48 a, *stk. 5*, at klageretten kan stadfæste, ændre eller ophæve advarslen. Klagerettens afgørelse træffes ved kendelse.

Det følger af det foreslåede § 48 a, *stk. 6*, at lyder klagerettens afgørelse på stadfæstelse eller ændring af advarslen, kan afgørelsen indbringes for Højesteret efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.

Bestemmelsen indebærer, at kære af klagerettens afgørelser om stadfæstelse eller ændring af advarsler kan ske i samme omfang som indbringelse af klagerettens domme efter § 49 i de tilfælde, hvor dommen lyder på misbilligelse af dommerens adfærd eller bøde, og hvor der ikke har været nedlagt påstand om afsættelse, jf. § 49, *stk. 8*.

Kære sker ved indlevering af et kæreskrift til Den Særlige Klageret, jf. retsplejelovens § 393, *stk. 2*. Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger, jf. retsplejelovens § 394, *stk. 1*. Iværksættes kære senere, afvises kæren af Højesteret, der dog undtagelsesvis kan tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen.

Der henvises i øvrigt til til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 55)

Efter retsplejelovens § 55 finder bl.a. retsplejelovens §§ 48 og 49 tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige, midlertidigt beskikkede dommere, dommere og fuldmægtige tilkaldt efter § 51 e og sagkyndige retsmedlemmer, dog er det Domstolsstyrelsen, der har kompetencen til at bede rigsadvokaten indbringe sagen for Den Særlige Klageret i medfør af retsplejelovens § 49, *stk. 2*.

Det foreslås at indsætte en henvisning til den foreslåede § 48 a (lovforslagets § 1, nr. 4) i retsplejelovens § 55, således at den foreslåede § 48 a om adgang til at klage over advarsler meddelt af en retspræsident til Den Særlige Klageret vil finde tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige, midlertidigt beskikkede dommere, dommere og fuldmægtige tilkaldt efter § 51 e og sagkyndige retsmedlemmer.

Ændringen har sammenhæng med, at de eksisterende regler om retspræsidentens meddelelse af advarsler i § 48 omfatter de i § 55 nævnte personer, og indebærer, at de i § 55 nævnte personer også bliver omfattet af den foreslåede ordning om adgang til at klage over en advarsel meddelt af retspræsidenten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 59)

Retsplejelovens § 59 fastsætter, at rigspolitichefen fører en fortegnelse over tolke. Bestemmelsen indebærer, at det er en lovbestemt opgave for Rigspolitiet at føre en tolkeoversigt.

Rigspolitiets tolkeoversigt anvendes på Justitsministeriets område af domstolene, politiet, anklagemyndigheden og kriminalforsorgen og på Udlændinge- og Integrationsministeriets område af Udlændingestyrelsen og Flytningenævnet.

Det foreslås at ophæve retsplejelovens § 59.

Forslaget indebærer, at Rigspolitiet ikke længere vil have som en lovbestemt opgave at føre en fortegnelse over tolke. Det vil således ikke længere være en myndighedsopgave at føre en fortegnelse over tolke.

I stedet vil tilvejebringelse af tolke fremover ske på baggrund af en kontrakt mellem Rigspolitiet på vegne af de omfattede institutioner og en eller flere leverandører. Rigspolitiet vil fremover ikke skulle træffe afgørelse om optagelse eller sletning af tolke på en liste.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 132 og § 136, stk. 3)

Retsplejelovens § 132 fastsætter, at enhver advokat bl.a. har møderet for SØ- og Handelsretten i sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 5, dvs. begæringer om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering.

Retsplejelovens § 136, stk. 3, fastsætter, at ved mundtlig forhandling for bl.a. SØ- og Handelsretten i sager omfattet af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 5, kan en advokat give møde ved sin autoriserede advokatfuldmægtig.

Det foreslås at slå de eksisterende § 15, stk. 2, nr. 1-3, sammen til ét nummer (jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 3), hvilket har den konsekvens, at det gældende § 15, stk. 2, nr. 5, bliver nr. 3.

Som følge heraf foreslås det at ændre henvisningen i § 132 og § 136, stk. 3, til § 15, stk. 2, nr. 5, til en henvisning til § 15, stk. 2, nr. 3.

Der er tale om en rent teknisk ændring af en henvisning, som ikke ændrer på advokaters møderet for SØ- og Handelsretten og adgang til at lade sig repræsentere af en autoriseret fuldmægtig i de omhandlede sager.

Til nr. 8 (§ 148 a, stk. 1, 1. pkt., § 148 b, stk. 4, og § 153, stk. 2)

Retsplejelovens § 148 a fastsætter regler om anvendelse af domstolenes sagsportal i civile sager. Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., at borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed.

Det foreslås at ændre formuleringen af § 148 a, stk. 1, 1. pkt., således at sager om forbud og påbud i borgerlige sager nævnes særskilt i bestemmelsen.

Der foreslås tilsvarende ændringer af § 148 b, stk. 4, og § 153, stk. 2, der på samme måde som § 148 a, stk. 1, 1. pkt., nævner borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav.

Der er tale om en ændring af sprogbrugen i lovteksten, som ikke ændrer på, i hvilke sager domstolenes sagsportal skal anvendes.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9 (§ 225, stk. 1, og § 653, stk. 2, nr. 7)

Det fremgår af retsplejelovens § 225, stk. 1, at SØ- og Handelsretten bl.a. behandler sager om EF-varemærker, jf. varemærkelovens § 43 a.

Det fremgår af retsplejelovens § 653, stk. 2, nr. 7, at reglerne i retsplejelovens kapitel 57 a om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder mv. bl.a. finder anvendelse på bevissikring vedrørende krænkelse af varemærker, herunder EF-varemærker.

Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26. februar 2009 om EF-varemærker blev ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/2424 af 16. december 2015. I den forbindelse blev sprogbrugen ændret, idet »EF-varemærker« blev ændret til »EU-varemærker«, herunder i forordningens titel, der således nu benævnes »EU-varemærkeforordningen«.

Det foreslås på den baggrund at ændre sprogbrugen i retsplejelovens § 225, stk. 1, og § 653, stk. 2, nr. 7, tilsvarende, således at »EF-varemærker« ændres til »EU-varemærker«.

Der er alene tale om en ændring af sprogbrugen, som ikke ændrer anvendelsesområdet for bestemmelserne.

Til nr. 10 og 11 (§ 260, stk. 1 og 2)

Retsplejelovens § 260 indeholder regler om, i hvilket omfang en part kan lade en anden møde for sig i retten.

Det foreslås at ændre reglerne herom bl.a. således, at der indsættes et nyt stk. 4 om personer, der som ansat i en statslig myndighed møder i retten for myndigheden, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Som følge heraf bliver de gældende stk. 4-11 herefter stk. 5-12, hvilket nødvendiggør rettelse af henvisningerne i § 260, stk. 1 og 2, til disse stykker i § 260.

Det foreslås derfor i § 260, stk. 1, at ændre henvisningen til stk. 2-10 til en henvisning til stk. 2-11.

Endvidere foreslås det i § 260, stk. 2, at ændre henvisningen til stk. 3, 5-7, 9 og 10 til en henvisning til stk. 3, 4, 6-8, 10 og 11.

Til nr. 12 og 13 (§ 260, stk. 3, nr. 4, og stk. 4)

Det følger af retsplejelovens § 260, stk. 1, at en part kan lade en anden møde for sig i retten efter reglerne i stk. 2-10 om rettergangsfuldmægtige. I medfør af § 260, stk. 2, er advokater som udgangspunkt eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parter i en retssag (det såkaldte møderetsmonopol), jf. dog stk. 3, 5, 6, 7, 9 og 10.

I medfør af § 260, stk. 3, nr. 4, kan personer, der er ansat hos parten for et tidsrum, der ikke er kortere end 1 måned, og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige formål at møde i retten, møde på vegne af en part.

Det foreslås i *nr. 12* at ændre den del af bestemmelsen, der som udgangspunkt kræver, at rettergangsfuldmægtige ikke er ansat med det særlige formål at møde i retten. Ændringen går ud på at udvide den gældende undtagelse fra dette krav til også at omfatte tilfælde, hvor parten er en statslig myndighed. Kravet om, at rettergangsfuldmægtige ikke er ansat med det særlige formål at møde i retten, fjernes således for så vidt angår ansatte hos statslige myndigheder.

Forslaget indebærer, at persongruppen, der på vegne af statslige myndigheder kan give møde i retten, udvides til at omfatte personer, som er ansat ved myndigheden med det særlige formål at møde i retten, hvis ansættelsens tidsrum er mindst 1 måned.

Det forudsættes med forslaget, at betingelsen om, at rettergangsfuldmægtigen skal være ansat ved den myndighed, der er part i sagen, også vil være opfyldt, når den pågældende arbejder i et fællessekretariat, der betjener flere myndigheder. Som eksempel kan nævnes, at ansatte i Nævnenes Hus vil kunne møde i retssager for de nævn, som Nævnenes Hus sekretariatsbetjener.

Det forudsættes dog samtidig, at bestemmelsen ikke giver mulighed for at oprette et fællessekretariat for flere myndigheder med det særlige formål, at fællessekretariatet skal føre myndighedernes retssager. Der vil således ikke kunne oprettes en særskilt procesenhed, der varetager procesførelse horisontalt på tværs af myndigheder.

Bestemmelsen giver heller ikke mulighed for, at en ansat i et ministeriums departement møder i retten i en sag, som en underliggende styrelse er part i, eller at en ansat i en underliggende styrelse møder i retten i en sag, som departementet er part i.

Det er endvidere en forudsætning, at der foreligger et ansættelsesforhold, og at dette ansættelsesforhold er den ansattes hovedbeskæftigelse. Den ansatte vil godt kunne være ansat på deltid, forudsat at ansættelsen er den pågældendes hovedbeskæftigelse. En deltidsansat i en statslig myndighed, der som hovedbeskæftigelse er ansat et andet sted (herunder hos en anden statslig myndighed) eller som hovedbeskæftigelse er selvstændig erhvervsdrivende, kan derimod ikke i medfør af stk. 3, nr. 4, møde i retten for den myndighed, hvor den ansatte har bibeskæftigelse.

Det foreslås endvidere i *nr. 13* at indsætte et nyt stk. 4 om personer omfattet stk. 3, nr. 4 (som affattet ved nr. 12), der er ansat i en statslig myndighed.

Det foreslås som noget nyt, at sådanne personer kan møde for en part i medfør af stk. 3, nr. 4, i byretten, landsretten og Sø- og Handelsretten.

Forslaget indebærer, at ansatte i statslige myndigheder fremover ikke i medfør af stk. 3, nr. 4, kan møde i Højesteret for en part.

Det foreslås endvidere, at sådanne personer skal have en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen, medmindre andet følger af Danmarks EU-retlige forpligtelser, jf. retsplejelovens § 135 a, stk. 2.

Forslaget indebærer, at en ansat i en statslig myndighed fremover ikke i medfør af stk. 3, nr. 4, kan møde i retten for en part, hvis den ansatte ikke er har en dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen (eller er fritaget for dette krav efter EU-retlige regler).

Det fremgår af retsplejelovens § 260, stk. 4 (der bliver stk. 5, men herudover ikke foreslås ændret), at personer omfattet af stk. 3 skal kunne føre bevis for deres tilknytning til parten, når retten eller modparten forlanger det. Retten kan dog undtagelsesvis tillade en passende udsættelse hertil.

Endvidere følger det af retsplejelovens § 265, stk. 1 og 2, at retten af egen drift påser, at den, der møder som rettergangsfuldmægtig for en part uden at være advokat, er befuldmægtiget hertil. Andre rettergangsfuldmægtige end advokater skal straks kunne bevise befuldmægtigelsen, idet de ellers straks kan afvises som rettergangsfuldmægtig for parten, jf. § 265, stk. 3.

Der foreslås ingen ændringer for så vidt angår ansatte i kommunale og regionale myndigheder. For at en ansat i en kommunal eller regional myndighed skal kunne møde i retten for myndigheden, vil det således fortsat være et krav, at den pågældende ikke er ansat med det særlige formål at møde i retten. Når dette krav er opfyldt, kan den pågældende til gengæld uændret møde i alle instanser, herunder Højesteret, og behøver ikke have en juridisk uddannelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14 (§ 260, stk. 8)

Retsplejelovens § 260, stk. 8, giver justitsministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler om ordningen i § 260, stk. 6 og 7, om rettergangsfuldmægtige i visse mandatarer. Sådanne regler er ikke fastsat.

Det foreslås at ændre § 260 bl.a. således, at der indsættes et nyt stk. 4 om personer, der som ansat i en statslig myndighed møder i retten for myndigheden, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Som følge heraf bliver de gældende stk. 4-11 herefter stk. 5-12.

Det foreslås derfor i § 260, stk. 8, der bliver stk. 9, at ændre henvisningen til stk. 6 og 7 til en henvisning til stk. 7 og 8.

Til nr. 15 (§ 267 a, stk. 1, 1. pkt.)

Retsplejelovens § 267 a indeholder regler om god skik for rettergangsfuldmægtige, der repræsenterer en part i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 5.

Det foreslås at ændre § 260 bl.a. således, at der indsættes et nyt stk. 4 om personer, der som ansat i en statslig myndighed møder i retten for myndigheden, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Som følge heraf bliver de gældende stk. 4-11 herefter stk. 5-12.

Det foreslås derfor i § 267 a, stk. 1, 1. pkt., at ændre henvisningen til § 260, stk. 2, 3, 6, 7, 9 og 10, til en henvisning til § 260, stk. 2, 3, 7, 8, 10 og 11, ligesom henvisningen til til § 260, stk. 5, ændres til en henvisning til § 260, stk. 6.

Til nr. 16 (§ 316, stk. 1, 2. pkt.)

I civile retssager skal den tabende part som udgangspunkt erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, jf. retsplejelovens § 312.

Efter retsplejelovens § 316, stk. 1, 1. pkt., erstattes som sagsomkostninger de udgifter, der har været fornødne til sagens forsvarlige udførelse.

I medfør af retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., erstattes udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 6, repræsenterer en part, med et passende beløb, og øvrige udgifter erstattes fuldt ud.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., således at også udgifter til bistand fra en person, der i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 260, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 13), som ansat i en statslig myndighed repræsenterer myndigheden i en retssag, skal erstattes med et passende beløb.

Samtidig foreslås det at ændre henvisningerne i retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., til § 260, stk. 5 og 6, til henvisninger til § 260, stk. 6 og 7. Dette forslag er en konsekvens af, at forslaget om at indsætte et nyt § 260, stk. 4, medfører, at de gældende § 260, stk. 4-11, herefter bliver § 260, stk. 5-12.

Med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., indføres hjemmel til, at udgifter til bistand fra ansatte i statslige myndigheder, der i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, jf. § 260, stk. 4, møder som rettergangs-

fuldmægtige i civile retssager for myndigheden, kan erstattes med et passende beløb.

Opgørelsen af det beløb, hvormed udgifter til bistand fra andre rettergangsfuldmægtige end advokater, der møder i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 4, for en statslig myndighed, skal erstattes, forudsættes foretaget på samme måde som i forbindelse med udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af lovens § 260, stk. 5 (fremover stk. 6), erhvervsmæssigt eller i medfør af § 260, stk. 6 (fremover stk. 7), repræsenterer en part, dvs. på grundlag af landsretspræsidenternes vejledende satser for fastsættelse af et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand i civile sager (proceduresager og inkassosager). Behandles sagen efter retsplejelovens kapitel 39 om mindre krav (småsagsprocessen), anvendes de særlige satser for sådanne sager, og i sådanne sager, der har en økonomisk værdi på højst 10.000 kr., gælder herudover særlige maksima for erstatning af udgifter til bistand fra advokat eller anden rettergangsfuldmægtig, jf. retsplejelovens § 408, stk. 2 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 22).

En statslig myndigheds udgifter til bistand fra egne ansatte i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 4, vil normalt ikke være momsbelagte, og sagsomkostninger til dækning af disse udgifter vil derfor normalt skulle udmåles på grundlag af de nævnte satser uden tillæg af moms.

Forslaget omfatter ikke kommunale og regionale myndigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17 (§ 368, stk. 5, 2. pkt.)

Det fremgår af retsplejelovens § 368, stk. 5, 1. pkt., at når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Det fremgår af stk. 4, 2. pkt., at anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans.

Det fremgår i den forbindelse af retsplejelovens § 368, stk. 5, 2. pkt., at ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 368, stk. 5, 2. pkt., til, at ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, skal denne part indbringe ankesagen for Højesteret ved at indlevere et svarskrift til landsretten med anmodning om sagens behandling i Højesteret inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift. Det foreslås i tilknytning hertil i et nyt 3. pkt., at landsretten inden 1 uge efter modtagelse af svarskriftet skal sende sagen til Højesteret.

Med disse forslag ændres fremgangsmåden ved indbringelse for Højesteret af en ankesag vedrørende en dom fra Sø- og Handelsretten, der er anket til landsret, således at den svarer til den almindelige fremgangsmåde ved anke, jf. retsplejelovens § 372, stk. 2, 1. og 2. pkt.

Forslaget indebærer, at indbringelse af en sådan ankesag for Højesteret skal ske ved at indlevere et svarskrift til landsretten, hvori parten anmoder om, at sagen behandles i Højesteret, inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift. Landsretten sender herefter inden 1 uge efter modtagelse af svarskriftet sagen til Højesteret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18-21 (§ 375, 2.-4. pkt., og § 377, stk. 2, 2. pkt.)

Det følger af retsplejelovens § 375, at indstævnte i forbindelse med forkyndelsen af ankestævningen skal gøres bekendt med, at indstævnte anses for at have påstået stadfæstelse, hvis indstævnte henholdsvis udebliver fra retsmødet eller ikke rettidigt indleverer svarskrift. Varslet for indkaldelsen til retsmødet eller fristen for svarskriftets indlevering til retten skal i almindelighed være på mindst 2 uger. Varslet eller fristen, der regnes fra forkyndelsen, kan efter anmodning forlænges.

Indstævnte anses i medfør af retsplejelovens § 377, stk. 2, 1. pkt., for at have påstået stadfæstelse i henhold til bestemmelsens stk. 1, såfremt indstævnte ikke rettidigt afgiver svarskrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, jf. retsplejelovens § 375. Har retten bestemt, at svarskrift skal afgives ved indlevering til retten, underretter denne appellanten, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt, jf. retsplejelovens § 377, stk. 2, 2. pkt.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 375, 2.-4. pkt., således at henvisningerne til udeblivelse fra retsmøde og varsel for indkaldelse til retsmøde udgår.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 377, stk. 2, 2. pkt., således at betingelsen vedrørende rettens konkrete bestemmelse udgår. Det foreslås således, at retten underret-

ter appellanten, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt.

Ændringerne er en konsekvens af, at det ikke længere er muligt at fremlægge et ankesvarskrift i et retsmøde. Dette skal derimod ske ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Med de foreslåede ændringer bringes formuleringen af bestemmelserne i overensstemmelse med den gældende ordning for anvendelse af domstolenes sagsportal. Forslaget ændrer ikke på fremgangsmåden for indlevering af svarskrift i ankesager, som uændret vil skulle ske ved indlevering til retten på domstolenes sagsportal.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22 (§ 408, stk. 2)

Retsplejelovens § 408 angår sagsomkostninger i sager, der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 39 om behandling af mindre krav (småsagsprocessen).

Udgangspunktet efter § 408, stk. 1, er, at sagsomkostningerne fastsættes efter de almindelige regler om sagsomkostninger i civile retssager i retsplejelovens kapitel 30.

Det betyder, at den tabende part som udgangspunkt skal erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, jf. retsplejelovens § 312.

Efter retsplejelovens § 316, stk. 1, 1. pkt., erstattes som sagsomkostninger de udgifter, der har været fornødne til sagens forsvarlige udførelse.

I medfør af retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., erstattes udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 6, repræsenterer en part, med et passende beløb, og øvrige udgifter erstattes fuldt ud. Det foreslås at ændre retsplejelovens § 316, stk. 1, 2. pkt., således at også udgifter til bistand fra en person, der i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 260, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 13), som ansat i en statslig myndighed repræsenterer myndigheden i en retssag, skal erstattes med et passende beløb (lovforslagets § 1, nr. 16).

Efter § 408, stk. 2, gælder der dog særlige maksima for sagsomkostninger til dækning af udgifter til bistand fra advokat eller anden rettergangsfuldmægtig. I sager om krav, der har en økonomisk værdi af højst 5.000 kr., erstattes udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af §

260, stk. 6, repræsenterer en part, således med højst 1.500 kr. eksklusive moms. I sager om krav, der har en økonomisk værdi over 5.000 kr., men ikke over 10.000 kr., erstattes udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af § 260, stk. 6, repræsenterer en part, med højst 2.500 kr. eksklusive moms.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 408, stk. 2, 1. og 2. pkt., således at også sagsomkostninger til dækning af udgifter til bistand fra en person, der i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 260, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 13), som ansat i en statslig myndighed repræsenterer myndigheden i en retssag, bliver omfattet af de maksima, der gælder i sager med en økonomisk værdi på højst 10.000 kr., der behandles i småsagsprocessen.

En statslig myndigheds udgifter til bistand fra egne ansatte i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 4, vil normalt ikke være momsbelagte, og der skal derfor normalt ikke tillægges moms til disse maksima, når en statslig myndighed i en sag med en økonomisk værdi på højst 10.000 kr., der behandles i småsagsprocessen, tilkendes sagsomkostninger til dækning af udgifter til bistand fra egne ansatte i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 4.

Samtidig foreslås det at ændre henvisningerne til § 260, stk. 5 og 6, til henvisninger til § 260, stk. 6 og 7. Dette forslag er en konsekvens af, at forslaget om at indsætte et nyt § 260, stk. 4, medfører, at de gældende § 260, stk. 4-11, herefter bliver § 260, stk. 5-12.

Med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 408, stk. 2, sidestilles udgifter til bistand fra ansatte i statslige myndigheder, der i medfør af retsplejelovens § 260, stk. 3, nr. 4, jf. § 260, stk. 4, møder som rettergangsfuldmægtige i civile retssager for myndigheden, med udgifter til bistand fra advokat mv. i relation til maksimering af sagsomkostninger i sager, der behandles i småsagsprocessen.

Forslaget omfatter ikke kommunale og regionale myndigheder.

Til nr. 23 (§ 412, stk. 1)

Det følger af retsplejelovens § 412, stk. 1, at anmodning om meddelelse af forbud eller påbud indgives til eller henvises til en ret, der har saglig kompetence efter § 224, § 225 og § 227.

Det foreslås, at hvis anmodningen angår et EU-varemærke eller et EF-design, skal retsplejelovens § 225, stk. 2 og 3, finde tilsvarende anvendelse, hvis EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning, jf.

dog varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3.

Forslaget indebærer, at sager om midlertidigt forbud eller påbud om et EU-varemærke eller et EF-design, hvor anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning, kan indbringes for Sø- og Handelsretten, hvis parterne ikke har aftalt andet (jf. § 225, stk. 2), henholdsvis forlanges henvist til Sø- og Handelsretten, hvis sagen er indbragt for byretten, og parterne ikke har aftalt andet (jf. § 225, stk. 3).

Forbeholdet vedrørende varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3, angår sager om henholdsvis et EU-varemærke eller et EF-design, hvor forbuddet eller påbuddet skal have virkning på enhver medlemsstats område. Sådanne sager skal efter disse bestemmelser behandles ved Sø- og Handelsretten. Retsplejelovens § 225, stk. 2 og 3, kan således ikke anvendes i disse tilfælde, bl.a. fordi reglerne heri i modsætning til de nævnte regler i varemærkeloven og designloven giver parterne mulighed for at aftale, at sagen skal behandles ved byretten.

Samlet set betyder det, at den foreslåede nye bestemmelse i retsplejelovens § 412, stk. 1, om Sø- og Handelsrettens kompetence i sager om forbud og påbud om EU-varemærker og EF-design gælder i tilfælde, hvor forbuddet eller påbuddet ikke skal have virkning på enhver medlemsstats område.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24 (§ 510, stk. 3)

Retsplejelovens § 510, stk. 1 og 2, indeholder regler om særskilt udlæg i tilbehør til fast ejendom, skib eller luftfartøj.

Det fremgår af retsplejelovens § 510, stk. 3, at reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på særskilt udlæg i forbedringer i andelslejligheder mv., jf. tinglysningens § 42 j, stk. 4.

I forbindelse med indførelsen af digital tinglysning, jf. lov nr. 539 af 8. juni 2006, blev tinglysningens § 42 j ændret, og det hidtidige stk. 4 om forbedringer i andelslejligheder mv. blev stk. 8.

Henvisningen til tinglysningens § 42 j, stk. 4, i retsplejelovens § 510, stk. 3, blev imidlertid ikke ændret.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 510, stk. 3, således, at henvisningen til tinglysningens §

42 j, stk. 4, ændres til en henvisning til tinglysningens § 42 j, stk. 8.

Der er tale om en rettelse af en henvisning, der ikke ændrer på, hvad der gælder om særskilt udlæg i forbedringer i andelslejligheder mv.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af retsafgiftslovens § 12, stk. 1, nr. 4, at sager om faderskab er afgiftsfri.

Det foreslås at ændre retsafgiftslovens § 12, stk. 1, nr. 4, så også sager om medmoderskab er afgiftsfri.

Forslaget indebærer, at sager om medmoderskab fremover vil være afgiftsfri på samme måde som sager om faderskab.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2019.

For så vidt angår forslaget om, at udgifter til bistand fra en person, der i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 260, stk. 4, som ansat i en statslig myndighed repræsenterer myndigheden i en retssag, skal erstattes med et passende beløb (lovforslagets § 1, nr. 16), betyder det, at en statslig myndighed kan få erstattet udgifter til bistand af denne karakter, der er ydet efter lovens ikrafttræden. Dette gælder også i sager, der verserer ved lovens ikrafttræden. Er der i en verserende sag ydet sådan bistand både før og efter lovens ikrafttræden, vil udmålingen af erstatningen for den bistand, der er ydet efter lovens ikrafttræden, bero på et skøn.

Det foreslås dog i *stk. 2*, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af forslaget om at ophæve retsplejelovens § 59 om, at rigspolitichefen fører en fortegnelse over tolke (lovforslagets § 1, nr. 6), og af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 368 vedrørende fremgangsmåden ved indbringelse for Højesteret af en ankesag vedrørende en dom fra Sø- og Handelsretten (lovforslagets § 1, nr. 17). Det foreslås, at justitsministeren herunder kan fastsætte, at ophævelsen af § 59 og ændringen af retsplejelovens § 368 træder i kraft på forskellige tidspunkter.

Baggrunden for den foreslåede bemyndigelse til justitsministeren er for det første, at retsplejelovens § 59 bør ophæves samtidig med driftsstart for rammeaftalen vedrørende fremmedsprogstolkning. Det forventes på nuværende tidspunkt, at driftsstart for rammeaftalen vedrørende fremmedsprogstolkning bliver i april 2019.

Baggrunden er for det andet, at den foreslåede ændring af retsplejelovens § 368 vedrørende fremgangsmåden ved indbringelse for Højesteret af en ankesag vedrørende en dom fra Sø- og Handelsretten nødvendiggør en ændring af Civilsystemet. Bemyndigelsen til justitsministeren giver mulig-

hed for at sætte ændringen af retsplejelovens § 368 i kraft, når ændringen af Civilsystemet er på plads.

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

For Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1 a. Den Særlige Klageret behandler og påkender

- 1) begæringer om genoptagelse af en straffesag, jf. kapitel 86,
- 2) kæremål vedrørende udelukkelse af en forsvarer, jf. § 737,
- 3) klager, der henvises efter § 48,
- 4) sager om suspension, disciplinærforfølgning og afsked på grund af sygdom i de i §§ 49, 49 a, 50 og 55 nævnte tilfælde,
- 5) sager efter § 51 f om afsked før tilkaldeperiodens udløb,
- 6) sager efter § 54 a om afsked og ændring af tjenestested og
- 7) sager om afsættelse af medlemmer af Domstolsstyrelsens bestyrelse, jf. § 6, stk. 3, i lov om Domstolsstyrelsen.

Stk. 2-5. ---

§ 15. Sø- og Handelsrettens domsmyndighed omfatter behandling og påkendelse i 1. instans af retssager i det omfang, som følger af §§ 225 og 227.

Stk. 2. Til Sø- og Handelsrettens virkekreds hører endvidere

- 1) midlertidige afgørelser om forbud og påbud i det omfang, som følger af kapitel 40,
- 2) midlertidige afgørelser om forbud eller påbud om EF-varemærker, jf. varemærkelovens §§ 43 c og 43 d,
- 3) midlertidige afgørelser om forbud eller påbud om EF-design, jf. designlovens § 43,
- 4) sager om begrænsningsfonde, jf. sølovens kapitel 12, og
- 5) behandling af begæringer om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering i de områder, der er henlagt under Københavns Byret, retten på Frederiksberg og retterne i Glostrup og Lyngby, jf. konkurslovens § 4.

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 715 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 a, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) klager over advarsler meddelt efter § 48,«.

Nr. 4-7 bliver herefter nr. 5-8.

2. I § 15, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »kapitel 40,«: »varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3,«.

3. § 15, stk. 2, nr. 2 og 3, ophæves.

Nr. 4 og 5 bliver herefter nr. 2 og 3.

4. Efter § 48 indsættes:

»§ 48 a. En advarsel meddelt efter § 48, stk. 1, kan påklages til Den Særlige Klageret af den dommer, som advarslen er rettet mod. Klagen skal være indgivet inden 4 uger efter, at dommeren er blevet meddelt advarslen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Stk. 2. Klageretten anmoder vedkommende retspræsident om en skriftlig udtalelse. Herefter har dommeren lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til retspræsidentens udtalelse. Klageretten kan anmode retspræsidenten og dommeren om yderligere bemærkninger.

§ 55. Bestemmelserne i §§ 48, 49 og 50 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige, midlertidigt beskikkede dommere, dommere og fuldmægtige tilkaldt efter § 51 e og sagkyndige retsmedlemmer, dog er det Domstolsstyrelsen, der har kompetencen til at bede rigsadvokaten indbringe sagen for Den Særlige Klageret.

§ 59. Rigspolitichefen fører en fortegnelse over tolke. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom. Det kan i reglerne fastsættes, at afgørelser, der træffes efter reglerne, ikke kan påklages.

§ 132. Enhver advokat har møderet for byret, for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 5, og for Den Særlige Klageret.

§ 136. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Ved mundtlig forhandling for byret og for Sø- og Handelsretten i sager omfattet af § 15, stk. 2, nr. 5, kan en advokat give møde ved sin autoriserede fuldmægtig.

Stk. 4-8. ---

§ 148 a. Borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig henvendelse om sagen skal ske på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2-9. ---

§ 148 b. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. For borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav, der ikke behandles på domstolens sagsportal, finder stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2 og 3 tilsvarende anvendelse.

stk. 5. ---

Stk. 3. Finder klageretten behov for det, kan der indhentes en skriftlig udtalelse fra andre. Retspræsidenten og dommeren skal i så fald have lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til udtalelsen.

Stk. 4. Når sagens beskaffenhed gør det påkrævet, træffer klageretten beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling i borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter dommeren begæring derom, kan klageretten beskikke en advokat for dommeren.

Stk. 5. Klageretten kan stadfæste, ændre eller ophæve advarslen. Klagerettens afgørelse træffes ved kendelse.

Stk. 6. Lyder klagerettens afgørelse på stadfæstelse eller ændring af advarslen, kan afgørelsen indbringes for Højesteret efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.«

5. I § 55 indsættes efter »§§ 48,«: »48 a,«.

6. § 59 ophæves.

7. I § 132 og § 136, *stk. 3*, ændres »nr. 5« til: »nr. 3«.

7. I § 132 og § 136, *stk. 3*, ændres »nr. 5« til: »nr. 3«.

8. I § 148 a, *stk. 1, 1. pkt.*, § 148 b, *stk. 4*, og § 153, *stk. 2*, indsættes efter »retssager«: », sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag«.

8. I § 148 a, *stk. 1, 1. pkt.*, § 148 b, *stk. 4*, og § 153, *stk. 2*, indsættes efter »retssager«: », sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag«.

§ 153. ---

Stk. 2. For parter omfattet af § 148 a, stk. 4, og i borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav, der ikke behandles på portalen, skal processuelle meddelelser forkyndes, medmindre andet er bestemt ved lov.

Stk. 3. ---

§ 225. Ved Sø- og Handelsretten behandles sager om EF-varemærker, jf. varemærkelovens § 43 a, og sager om EF-design, jf. designlovens § 42.

Stk. 2-3. ---

§ 260. En part kan lade en anden møde for sig i retten efter nedenstående regler i stk. 2-10 om rettergangsfuldmægtige.

Stk. 2. Advokater er eneberettigede til at møde i retten som fuldmægtige for parterne, medmindre andet følger af stk. 3, 5, 6, 7, 9 og 10.

Stk. 3. Der kan dog mødes for en part i retten ved personer, der er 1-3) ---

4) personer, der er ansat hos parten for et tidsrum, der ikke er kortere end 1 måned, og – når parten ikke selv er advokat – ikke med det særlige formål at møde i retten.

Stk. 4-7. ---

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om ordningen i stk. 6 og 7.

Stk. 9-11. ---

§ 267 a. Den, som uden at være omfattet af § 260, stk. 2, 3, 6, 7, 9 og 10, samt § 136, stk. 8, i medfør af § 260, stk. 5, repræsenterer en part i sager om inddrivelse af forfaldne pengekrav efter reglerne i kapitel 44 a, i sager om mindre krav efter reglerne i kapitel 39 samt under udlægsforretninger i fogedretten, skal udvise en adfærd, som er i overensstemmelse med god skik for rettergangsfuldmægtige. Rettergangsfuldmægtigen skal udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Sagen skal fremmes med den fornødne hurtighed.

Stk. 2. ---

§ 316. Som sagsomkostninger erstattes de udgifter, der har været fornødne til sagens forsvarlige udførelse. Udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af § 260, stk. 6, repræsenterer en part, erstattes med et passende beløb, og øvrige udgifter erstattes fuldt ud. Udgifter til sagkyndig bistand, der er indhentet med rettens tilladelse i medfør af § 209 a, stk. 1, erstattes dog ikke.

8. I § 148 a, stk. 1, 1. pkt., § 148 b, stk. 4, og § 153, stk. 2, indsættes efter »retssager«: », sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag«.

9. I § 225, stk. 1, og § 653, stk. 2, nr. 7, ændres »EF-varemærker« til: »EU-varemærker«.

10. I § 260, stk. 1, ændres »stk. 2-10« til: »stk. 2-11«.

11. I § 260, stk. 2, ændres »5, 6, 7, 9 og 10« til: »4, 6-8, 10 og 11«.

12. I § 260, stk. 3, nr. 4, indsættes efter »advokat«: »eller en statslig myndighed«.

13. I § 260 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Personer omfattet af stk. 3, nr. 4, der er ansat i en statslig myndighed, kan møde for en part i byretten, landsretten og Sø- og Handelsretten. Det er en betingelse, at den ansatte har en dansk juridisk bachelor- og kandidatuddannelse, jf. dog § 135 a, stk. 2.«

Stk. 4-11 bliver herefter stk. 5-12.

14. I § 260, stk. 8, der bliver stk. 9, ændres »stk. 6 og 7« til: »stk. 7 og 8«.

15. I § 267 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »6, 7, 9 og 10« til: »7, 8, 10 og 11«, og »stk. 5« ændres til: »stk. 6«.

16. I § 316, stk. 1, 2. pkt., ændres »stk. 5« til: »stk. 6«, og »stk. 6« ændres til: »stk. 4 eller 7«.

Stk. 2. ---

§ 368. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6-9. ---

§ 375. Retten lader ankestævningen forkynde for indstævnte på grundlag af de oplysninger, som ankestævningen indeholder, og pålægger indstævnte at afgive svarskrift, medmindre han alene påstår dommen stadfæstet i overensstemmelse med § 377, stk. 1. Indstævnte skal i forbindelse med forkyndelsen gøres bekendt med, at han anses for at have påstået stadfæstelse, hvis han henholdsvis udebliver fra retsmødet eller ikke rettidigt indleverer svarskrift. Varslet for indkaldelsen til retsmødet eller fristen for svarskriftets indlevering til retten skal i almindelighed være på mindst 2 uger. Varslet eller fristen, der regnes fra forkyndelsen, kan efter anmodning forlænges.

§ 377. ---

Stk. 2. Indstævnte anses for at have påstået stadfæstelse i henhold til stk. 1, såfremt han ikke rettidigt afgiver svarskrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, jf. § 375. Har retten bestemt, at svarskrift skal afgives ved indlevering til retten, underretter denne appellanten, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt.

§ 408. ---

Stk. 2. I sager om krav, der har en økonomisk værdi af højst 5.000 kr., erstattes udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af § 260, stk. 6, repræsenterer en part, med højst 1.500 kr. eksklusive moms. I sager om krav, der har en økonomisk værdi over 5.000 kr., men ikke over 10.000 kr., erstattes udgifter til advokatbistand eller bistand fra en person, der i medfør af § 260, stk. 5, erhvervsmæssigt eller i medfør af § 260, stk. 6, repræsenterer en part, med højst 2.500 kr. eksklusive moms.

Stk. 3. ---

§ 412. Anmodning om meddelelse af forbud eller påbud indgives til en ret, der har saglig kompetence efter § 224 eller § 225, stk. 1 og 2, og stedlig kompetence efter kapitel 22 til at behandle en sådan sag. § 225, stk. 3, og § 227 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. ---

17. § 368, stk. 5, 2. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at indlevere et svarskrift til landsretten med anmodning om sagens behandling i Højesteret inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift. Landsretten sender inden 1 uge efter modtagelse af svarskriftet sagen til Højesteret.«

18. I § 375, 2. pkt., udgår »henholdsvis udebliver fra retsmødet eller«.

19. I § 375, 3. pkt., ændres »Varslet for indkaldelsen til retsmødet eller fristen« til: »Fristen«.

20. I § 375, 4. pkt., ændres »Varslet eller fristen« til: »Fristen«.

21. § 377, stk. 2, 2. pkt., affattes således:

»Retten underretter appellanten, såfremt svarskrift ikke er indleveret rettidigt.«

22. I § 408, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »stk. 5« til: »stk. 6«, og »stk. 6« ændres til: »stk. 4 eller 7«.

23. I § 412, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Angår anmodningen et EU-varemærke eller et EF-design, finder § 225, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse, hvis anvendelsen af EU-varemærkeforordningen eller EF-designforordningen har væsentlig betydning, jf. dog varemærkelovens §§ 43 c og 43 d og designlovens § 43, stk. 2 og 3.«

§ 510. ---*Stk. 2.* ---

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på særskilt udlæg i forbedringer i andelslejligheder eller aktie- og anpartslejligheder i et selskab omfattet af kapitel III i lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber samt inventar, der er særligt tilpasset eller installeret i sådanne lejligheder, jf. tinglysningslovens § 42 j, stk. 4.

Stk. 4. ---**§ 653.** ---

Stk. 2. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på bevisikring vedrørende

1)-6) ---

7) krænkelse af varemærker, herunder EF-varemærker, og fællesmærker,

8)-14) ---

Stk. 3-5. ---**§ 12.** Afgiftsfri er sager om:

1)-3) ---

4) faderskab,

5)-9) ---

24. I § 510, stk. 3, ændres »stk. 4« til: »stk. 8«.

9. I § 225, stk. 1, og § 653, stk. 2, nr. 7, ændres »EF-varemærker« til: »EU-varemærker«.

§ 2

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1252 af 27. november 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1867 af 29. december 2015 og § 9 i lov nr. 670 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. § 12, stk. 1, nr. 4, affattes således:

»4) faderskab og medmoderskab,«.

Bilag 2

Retsplejerådets udtalelse om styrkelse af mulighederne for at lade sig repræsentere ved egne ansatte i civile retssager

Justitsministeriet har ved notits af 12. juni 2018 anmodet Retsplejerådet om en udtalelse om et udkast til lovforslag, som har til formål at give offentlige myndigheder bedre muligheder for at lade sig repræsentere ved egne ansatte i stedet for advokater i civile retssager.

Lovudkastet indeholder følgende ændringer af retsplejeloven:

1. I § 260, stk. 3, nr. 4, indsættes efter »advokat«: »eller offentlig myndighed«.

2. I § 316, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »der i medfør af«: »§ 260, stk. 3, nr. 4, for en offentlig myndighed,«.

Lovudkastet går således ud på, 1) at offentlige myndigheder skal have mulighed for at lade egne ansatte, der ikke er advokater, møde for sig i retten i civile retssager, selv om de pågældende er ansat med det formål at møde i retten, og 2) at offentlige myndigheder, der møder ved egne ansatte i civile retssager, skal kunne få tilkendt sagsomkostninger på samme måde, som hvis de mødte ved en advokat.

Baggrunden for lovudkastet er ifølge Justitsministeriets notits, at erfaringer viser, at det i praksis udgør en hindring for, at offentlige myndigheder i videre omfang bruger muligheden for at lade sig repræsentere ved egne ansatte, at de pågældende ikke må være ansat med dette formål, idet de ansatte som følge af denne begrænsning ikke kan opnå en procedureerfaring. Det udgør også en hindring, at myndigheden efter de gældende regler ikke kan få tilkendt sagsomkostninger, når man vinder sagen, hvis man er mødt ved en af sine egne ansatte og ikke en advokat.

Justitsministeriet har i notitsen anført bl.a., at man ikke har fundet grundlag for at foreslå ændringer af reglen i retsplejelovens § 122 med henblik på, at offentlige myndigheder skal kunne ansætte advokater til at føre civile retssager, at man finder, at advokaters såkaldte møderetsmonopol bør opretholdes i videst muligt omfang, og at man således ikke har fundet grundlag for at foreslå, at også private – der i modsætning til offentlige myndigheder har mulighed for at ansætte advokater til at møde i retten – får mulighed for at ansætte personer, som ikke er advokater, med det formål at møde i retten.

Det fremgår endvidere af Justitsministeriets notits, at de påtænkte lovændringer efter ministeriets opfattelse vil tilgodese de hensyn til bl.a. domstole og sagens parter, som i øvrigt begrundes advokaters møderetsmonopol, idet de ansatte, som møder for det offentlige i civile retssager, vil kunne specialisere sig i at møde i retten og få mere proceserfaring, end det er muligt i dag. Det fremgår, at det er tanken, at offentlige myndigheder, der står i et over-/underordningsforhold til hinanden, skal kunne lade sig repræsentere af ansatte i en fælles procesenhed, der etableres ved én myndighed, og at sekretariatsansatte skal kunne møde på vegne af den myndighed, som de sekretariatsbetjener. Der vil således ikke være tale om en central procesenhed, der (ligesom Kammeradvokaten i dag) varetager procesførelse horisontalt på tværs af myndigheder.

2. Retsplejerådets sammensætning

Retsplejerådet har ved afgivelsen af denne udtalelse følgende sammensætning:

Professor, ph.d. Lasse Højlund Christensen

Advokat Karen Dyekjær

Retsassessor Stine Fink Hansen

Højesteretsdommer Lars Hjortnæs (formand)

Landsdommer Michael Kistrup

Kontorchef Lars Solskov Lind

Retspræsident Henrik Linde

Juridisk chef Laila Lindemark

Landsdommer Ole Græsbøll Olesen

Advokat Jens Rostock-Jensen

Professor, dr.jur. Eva Smith

Professor, dr.jur. Erik Werlauff

Som sekretær for rådet har fungeret chefkonsulent Ketilbjørn Hertz, Justitsministeriet.

3. Retsplejerådets bemærkninger

Retsplejerådet finder, at det ved vurderingen af lovudkastet er vigtigt at gøre sig klart, at det i praksis vil kunne medføre store begrænsninger i advokaters medvirken på vegne af offentlige myndigheder i civile retssager ved domstolene.

I dag vælger offentlige myndigheder i langt hovedparten af de retssager, de er part i, at møde ved advokater. De gældende regler, hvorefter offentlige myndigheder 1) ikke må ansætte praktiserende advokater, 2) ikke må ansætte nogen, som ikke er advokater, med det primære formål at møde i civile retssager og 3) kun kan få tilkendt sagsomkostninger til dækning af advokatudgifter, når de møder ved en advokat, kan i praksis have været medvirkende hertil.

Hvis lovudkastet gennemføres, må det forventes, at situationen således vil være den, at offentlige myndigheder i langt de fleste af de sager, hvor man fremover møder ved egne ansatte, som ikke er advokater, ellers ville have mødt ved en advokat. Det er væsentligt at tage dette i betragtning i lyset af, at Justitsministeriet samtidig har anført, at møderetsmonopolet er velbegrundet og bør opretholdes i videst muligt omfang (og at man ikke finder grundlag for at ændre reglen i retsplejelovens § 122, jf. ovenfor under pkt. 1).

Retsplejerådet er enig i, at møderetsmonopolet er velbegrundet, og rådet henviser til de betragtninger herom, der er anført af Advokatudvalget i betænkning nr. 1479/2006. Det kan tilføjes, at den fordel ved i videre omfang at knytte sagkyndig bistand fra en myndigheds egne ansatte til procesførelsen, som Justits-

ministeriet har berørt, i praksis allerede i dag opnås ved at lade en myndigheds eksperter drøfte retssagens temaer med den advokat, der skal møde i retten. I den forbindelse kan der også være grund til at overveje fordelene ved advokaters uafhængighed, når det drejer sig om at rådgive uvildigt om, at en sag ikke bør føres.

På grundlag af Advokatudvalgets anbefalinger blev retsplejelovens regler om bl.a. møderetsmonopolet ændret ved lov nr. 520 af 6. juni 2007. I forarbejderne til ændringen er anført bl.a. (Folketingstidende 2006-2007, tillæg A, side 5458):

”Justitsministeriet finder ligesom udvalget, at der i et vist omfang vil kunne ske en lempelse af reglerne om advokaternes møderetsmonopol i byretterne, uden at de vægtige hensyn, der ligger bag reglerne, sættes over styr. En lempelse af reglerne om advokaters møderetsmonopol bør ikke omfatte sager ved landsretterne, Sø- og Handelsretten samt Højesteret, da behandlingen af disse sager findes at stille særlige krav til en høj og kvalificeret bistand fra partsrepræsentanterne. Lempelsen bør heller ikke omfatte de indispositive sager.”

Ved lovændringen blev der indført adgang til, at en part i sager efter reglerne om den forenkledede inkassoprocess, i sager efter reglerne om småsagsprocessen samt under udlægsforretninger i fogedretten kan lade sig repræsentere ved enhver uberygtet person over 18 år. Desuden kan justitsministeren tillade, at ansatte jurister i foreninger, interesseorganisationer mv., der virker som partsrepræsentanter i det arbejdsretlige system, kan repræsentere organisationens medlemmer i byretssager vedrørende løn- og ansættelsesforhold inden for organisationens interesseområde.

Retsplejerådet lægger til grund, at ønsket om i videre omfang end i dag at kunne møde ved egne ansatte, som ikke er advokater, ikke er begrundet i utilfredshed med de advokater, som møder i retten for de offentlige myndigheder, men primært er begrundet i et generelt ønske om at nedbringe offentlige myndigheders ressourceforbrug ved at føre civile retssager, herunder navnlig udgifter til honorering af ekstern advokat efter regning i overensstemmelse med de derom indgåede aftaler.

Om dette hensyn skal tillægges relativt større vægt end i dag i forhold til modgående hensyn og i givet fald kun for så vidt angår offentlige myndigheder, beror i sidste ende på vurderinger af politisk karakter.

Retsplejerådet vil derfor alene nævne, at udgifterne ved at lade advokater møde i retten for offentlige myndigheder formentlig også vil kunne nedbringes på andre måder end ved at undlade at bruge advokater. Rådet vil endvidere nævne nogle punkter, hvor balancen i lovudkastet efter rådets opfattelse bør genovervejes i lyset af det, som er anført ovenfor, samt i lyset af, at de lempelser af møderetsmonopolet, som af samfundsøkonomiske grunde blev gennemført i 2007, efter nøje overvejelse – herunder af fordelene ved den uafhængighed og det disciplinærsystem, som gælder for advokater – blev begrænset til visse sagstyper i byretterne, nemlig den forenkledede inkassoprocess, småsagsprocessen og udlægsforretninger i fogedretten.

1) Retsplejerådet anbefaler nærmere overvejelser om at begrænse den påtænkte udvidelse af mulighederne for at møde i retten ved egne ansatte, der ikke er advokater, til visse sagstyper i byretterne. I modsat fald bør det i hvert fald overvejes at fastsætte nærmere regler om krav om møderet for landsret og Sø- og

Handelsretten og helt undtage Højesteret, hvis centrale opgave er at afgøre principielle sager, der har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

2) Retsplejerådet anbefaler, at det overvejes at stille relevante uddannelseskraV til personer, der ansættes med det formål at møde for en offentlig myndighed i civile retssager, jf. herved den gældende ordning efter retsplejelovens § 260, stk. 7, for ansatte hos Forbrugerombudsmanden i sager, hvor Forbrugerombudsmanden er mandatar.

Med hensyn til lovudkastets bestemmelse om sagsomkostninger bemærker Retsplejerådet, at det som anført i rådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III er vanskeligt at opgøre en offentlig myndigheds tab, når den møder i retten ved en af sine egne ansatte (der ikke kan være advokat), og at myndigheden kan tage hensyn til udgifterne herved i forbindelse med tilrettelæggelsen af myndighedens almindelige driftsomkostninger. Der er således efter rådets opfattelse behov for at overveje nærmere, hvordan der i givet fald kan påvises tab, der i alle tilfælde modsvarer advokatudgifter, når en offentlig myndighed møder ved egne ansatte, samt om der kan udformes vejledende takster, som på rimelig måde modsvarer reelle tab. Det er naturligvis væsentligt at undgå, at borgerne vil kunne opleve det sådan, at førelse af retssager kan være en reel indtægtskilde for myndighederne.

Retsplejerådets udtalelse om indførelse af en klageordning vedrørende advarsler meddelt dommere og dommerfuldmægtige af retspræsidenten

1. Justitsministeriets anmodning

Justitsministeriet har ved notits af 8. juni 2018 anmodet Retsplejerådet om en udtalelse om et udkast til lovforslag om adgang for dommere og dommerfuldmægtige til at klage til Den Særlige Klageret over advarsler meddelt af retspræsidenten i medfør af retsplejelovens § 48. Lovudkastet er udarbejdet på baggrund af henvendelser fra Den Danske Dommerforening og Dommerfuldmægtigforeningen.

Lovudkastet indeholder følgende ændringer af retsplejeloven:

1. I § 1 a, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) klager over advarsler meddelt efter § 48,«

Nr. 4-7 bliver herefter nr. 5-8.

2. Efter § 48 indsættes:

»§ 48 a. En advarsel meddelt efter § 48, stk. 1, kan påklages til Den Særlige Klageret af den dommer, som advarslen er rettet mod. Klagen skal være indgivet inden 4 uger efter, at dommeren er blevet meddelt advarslen. Klageretten kan se bort fra en overskridelse af klagefristen, når særlige forhold taler herfor.

Stk. 2. Klageretten anmoder vedkommende retspræsident om en skriftlig udtalelse. Herefter har dommeren lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til retspræsidentens udtalelse. Klageretten kan anmode retspræsidenten og dommeren om yderligere bemærkninger.

Stk. 3. Såfremt klageretten finder behov for det, kan der indhentes en skriftlig udtalelse fra andre. Retspræsidenten og dommeren skal i så fald have lejlighed til skriftligt at komme med bemærkninger til udtalelsen.

Stk. 4. Når sagens beskaffenhed gør det påkrævet, træffer klageretten beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling i borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter dommeren begæring derom, kan klageretten beskikke ham en advokat.

Stk. 5. Klageretten kan stadfæste, ændre eller ophæve advarslen. Rettens afgørelse træffes ved kendelse.

Stk. 6. Lyder klagerettens afgørelse på stadfæstelse eller ændring af advarslen, kan den indbringes for Højesteret efter reglerne om kære i borgerlige sager, dog således at mindst fem dommere deltager i påkendelsen.«

3. I § 55 indsættes efter »§§ 48,«: » 48 a,«.

Justitsministeriet har anført navnlig, at en advarsel meddelt af rettens præsident efter omstændighederne kan få negative konsekvenser for den enkelte dommer eller dommerfuldmægtig, som den retter sig til, f.eks. i forbindelse med udnævnelser eller besættelse af bestemte stillinger, uden at den pågældende efter de gældende regler har mulighed for at få prøvet retspræsidentens beslutning om at meddele en advarsel.

Justitsministeriet har fundet, at det vil være hensigtsmæssigt at indføre en adgang til at klage over advarsler uden at afvente en eventuel senere samlet revision af ordningen vedrørende disciplinærsager over for dommere.

2. Retsplejerådets sammensætning

Retsplejerådet har ved afgivelsen af denne udtalelse følgende sammensætning:

Professor, ph.d. Lasse Højlund Christensen

Advokat Karen Dyekjær

Retsassessor Stine Fink Hansen

Højesteretsdommer Lars Hjortnæs (formand)

Landsdommer Michael Kistrup

Kontorchef Lars Solskov Lind

Retspræsident Henrik Linde

Juridisk chef Laila Lindemark

Landsdommer Ole Græsbøll Olesen

Advokat Jens Rostock-Jensen

Professor, dr.jur. Eva Smith

Professor, dr.jur. Erik Werlauff

Som sekretær for rådet har fungeret chefkonsulent Ketilbjørn Hertz, Justitsministeriet.

3. Retsplejerådets bemærkninger

Retsplejerådet finder, at det ikke giver anledning til bemærkninger af retsplejemæssig karakter at indføre en mulighed for, at dommere og dommerfuldmægtige kan indbringe advarsler meddelt af retspræsidenten efter retsplejelovens § 48 for Den Særlige Klageret.

Retsplejerådet bemærker, at der synes at være behov for generelt at overveje samspillet mellem retsplejelovens § 48 og § 49, herunder i lyset af den dobbeltkompetence, som reglerne indebærer. Dette behov markeres ved lovudkastets bestemmelser, hvorefter der ikke vil gælde ens regler om Den Særlige Klagerets behandling af sager om advarsler og andre sager, og hvorefter 4-ugers fristerne i §§ 48 og 49 vil gælde uændret samtidig med, at klageretten efterfølgende vil kunne omgøre afgørelser truffet efter § 48 efter en ny procedure i klageretten.

Retsplejerådet anbefaler på denne baggrund, at der snarest muligt tages initiativ til en mere samlet reform af retsplejelovens §§ 48-49, når den foreslåede klageadgang vedrørende advarsler i givet fald er gennemført.